

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πρώτος

Συνδρομή. Ιταλία: Ἐν Ἑλλάδι: φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 (ανουαρίου ἐκαστου ἔτους καὶ εἶναι ἰσχύουσαι — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

4 Ἀπριλίου 1876

Ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς ἡ Ἑστία θὰ πωλῇται, ἐν τε ταῖς ὁδοῖς καὶ ἐν τῷ γραφείῳ αὐτῆς, ἀντὶ λεπτῶν 20. Ἡ αὐξησὶς αὕτη ἐπιτρέπει τῇ Διευθύνσει νὰ μὴ ὀρίξῃ τοῦ λοιποῦ ἐκ τῶν προτέρων τὸν ἀριθμὸν τῶν πωλουμένων φύλλων.

Ἐν τῷ γραφείῳ θὰ πωλῶνται ἐπίσης καὶ ἐκ τῶν προηγουμένων φύλλα πρὸς λεπτὰ 30.

Εἰς τὸ μέτρον τοῦτο προέβη ἡ Διεύθυνσις ἕνεκα τῆς μεγάλης ζητήσεως φύλλων, ὑπερβαίνοντων κατὰ πολὺ τὰ ὀριζόμενα πρὸς πώλησιν.

ΠΡΟΛΗΨΙΣ ΚΑΙ ΠΑΝΑΙ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Κατὰ τὸν Ἀλφόνσον Κάρρ, ὑπὸ ***

Συνίξις· ἰδίαι, 193.

Ἐρ.—Οἱ νεκροὶ ἀνασταίνονται καὶ πρέπει νὰ φοβώμεθα τοὺς θροκόλακας;

Ἀπ.—Ἐάν οἱ νεκροὶ ἀνестήνοντο, ὁ Θεὸς δὲν θὰ ἐσυγχώρει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν κακῶν νὰ ἀνατρέπωσι τὴν τάξιν τῆς φύσεως διὰ νὰ ἐρχωνται νὰ κακοποιοῦν τοὺς ζῶντας. Ἐάν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων ἐδίδετο ἡ ἄδεια αὕτη, θὰ ἐδίδετο ἵνα ἐπαγρυπνοῦν ἐπὶ ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἠγάπων. Θὰ ἐδυσαρρ-στεισο τάχα ἂν ἐβλεπες τὸν πατέρα ἢ κανένα φίλον σου εἰλικρινῇ; Ἀλλὰ, ὥς σὲ εἶπα, οἱ νεκροὶ δὲν ἀνασταίνονται.

Ἐρ.—Δὲν εἶναι δεισιδαιμονία νὰ χαιρετᾷ τις διαβαίνων πλησίον νεκροῦ;

Ἀπ.—Εἶναι παρηγορία καὶ ἀπόδειξις συμπαθείας τὴν ὁποίαν δίδομεν εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους τοῦ ἀποθανόντος· εἶναι δὲ καὶ σπουδαίας μελέτης ἀπόδειξις, διότι ἐνῷ τὸ σῶμα ἐπιστρέφει εἰς τὴν γῆν, ἡ ψυχὴ ἢ ὁποῖα τὸ ἐξωογόνει εὐρίσκεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅπου λαμβάνει τὴν ἀμοιβὴν ἢ τὴν τιμωρίαν τῶν καλῶν ἢ κακῶν πράξεων του.

Ἐρ.—Δὲν εἶναι πρόληψις νὰ σέβεται τις τοὺς γέροντας;

Ἀπ.—Πρόληψις εἶναι νὰ ἀπαρνηταί τις τὸ ἴδιόν του λογικὸν καὶ νὰ βάλλῃ εἰς ἐνέργειαν τὰς γνώμας τῶν γερόντων· πρέπει ὅμως νὰ τὰς ἀκοῇ, ἀπαραλλάκτως ὅπως ζητοῦμεν πληροφορίας ἀπὸ περιηγητὴν διατρέξαντα τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον πρόκειται νὰ διατρέξωμεν καὶ ἡμεῖς. Ὁ μὴ τιμῶν τὴν πρεσβυτικὴν ἡλικίαν ὁμοιάζει πρὸς τὸν καταστρέφοντα τὸ πρῶτ

τὴν στέγην τῆς οἰκίας εἰς τὴν ὁποίαν θὰ κοιμηθῇ καὶ αὐτὸς τὴν ἐσπέραν.

Οἱ γέροντες εἶναι φίλοι ἀναχωροῦντες, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ προπεμπώμεν μὲ εὐγένειαν καὶ ἀγάπην.

Ἐρ.—Χρεωστοῦμεν εἰς τὰς γυναῖκας σέβας καὶ φιλοφροσύνας;

Ἀπ.—Μὴ λησμονῇς ὅτι ὁποῖον σέβας καὶ ὁποῖας φιλοφροσύνας ἀπαιτεῖς σὺ διὰ τὴν μητέρα, τὴν σύζυγον, τὰς ἀδελφάς καὶ τὴν θυγατέρα σου, τὰ αὐτὰ χρεωστεῖς καὶ εἰς τὴν μητέρα, τὴν σύζυγον, τὰς ἀδελφάς καὶ τὰς θυγατέρας τῶν ἄλλων.

Ἐρ.—Πρέπει νὰ πίνωμεν κρασί;

Ἀπ.—Πίνοντες γενομένοι ὀλίγον κρασί ἢ ζύθον, ἀναλαμβάνομεν τὰς ἐξαντληθείσας δυνάμεις μας ἀπὸ τὴν ἐργασίαν· ἀλλὰ νὰ πηγαίνομεν εἰς τὰ καπηλεῖα διὰ νὰ ἀναχωρήσωμεν ὡς κτήνη, τρελλοὶ ἢ μαινόμενοι, πράττομεν ὡς νὰ ἐπηγαίναμεν εἰς φαρμακεῖον διὰ νὰ πίνωμεν πρῶσσικὸν ὀξύ, τὸ ὁποῖον φέρει εἰς θάνατον.

Ἐρ.—Πρέπει νὰ δμιλῶμεν πολιτικά;

Ἀπ.—Ναί, ἐάν ἔχωμεν τὰς ἀπαιτουμένας γνώσεις· εἶναι ὅμως γελοῖον καὶ μωρὸν συγχρόνως νὰ νομιζώμεν ὅτι εἴμεθα εἰς κατὰστασιν νὰ δμιλῶμεν περὶ τῶν συμφερόντων τῶν ἔθνων διότι ἐπίαμεν εἰς τὰ καφεπωλεῖα καφὲν ἢ ρακίον. Ὅποιονδῆποτε καὶ ἂν ᾔναι τὸ ἐπάγγελμά σου, θὰ ἐγέλας δι' ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος θὰ ἐπεχειρεῖ νὰ μετέλθῃ αὐτὸ χωρὶς νὰ τὸ μάθῃ. Ἡ πολιτικὴ δὴλ. κυβέρνησις μιᾶς χώρας εἶναι τέχνη τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ μάθῃ τις ὡς μανθάνει τὴν τέχνην τοῦ κτίστου, τοῦ σκυτοτόμου, τοῦ ράπτου.

Ἐρ.—Εἶναι ἄτοπον ν' ἀναγινώσκωμεν ἐφημερίδας;

Ἀπ.—Κανὲν ἄτοπον, ὅταν μάλιστα ἔχωμεν κατὰ νοῦν ὅτι ἡ ἐφημερίς εἶναι δικηγόρος συνηγορῶν ὑπὲρ ὑποθέσεως τὴν ὁποίαν ἔχομεν συμφέρον νὰ κερδήσωμεν. Ἀλλ' ὁ ἀναγινώσκων μίαν μόνην ἐφημερίδα, ὁμοιάζει πρὸς δικαστὴν ὁ ὁποῖος ἀποφασίζει ἀκούων τὸν ἕνα μόνον τῶν διαδίκων.

Ἐρ.—Πῶς νὰ κάμω διὰ νὰ μὴ ζηλεύω τὴν τύχην τῶν ἄλλων οἱ ὁποῖοι ἔχουν ὅσα καλὰ ἐγὼ στεροῦμαι;

Ἀπ.—Νὰ μὴ συγκρίνης τὰ δυστυχεῖ μέρη τοῦ

βίου σου, με τὰ καλὰ μέρη τοῦ βίου τῶν ἄλλων. Ἀν στερεῶσαι τι, λέγεις: «ἂν τὸ εἶχα, θὰ ἤμην εὐτυχής!» καὶ τότε ζηλεύεις τὸν ἔχοντα αὐτό. Ἀλλὰ ποῦ ἡξέυρεις ἂν δὲν ἔχη παρὰ μόνον αὐτὸ ἢ καὶ ἂν δὲν προσποιηται ὅτι τὸ ἔχει;

Κατὰ δύο τρόπους εἶναι ὁ ἄνθρωπος πλούσιος· ἢ ἀναβιβάζων τὸ εἰσόδημά του εἰς τὸν βαθμὸν τῶν ἐπιθυμιῶν του, ἢ καταβιβάζων αὐτὰς εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ εἰσοδήματός του.

Δὲν ἔχεις ἄλογα; ἀγάπα τὸν σκύλον σου.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς δι' ὅσα πλούτη ἐπλασε διὰ τὸν πτωχόν· εὐλογητὸς διὰ τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν ἥλιον· εὐλογητὸς διὰ τὰ δροσερὰ νερὰ καὶ τὴν σκιὰν τῶν δένδρων· εὐλογητὸς διὰ τὰ ἄνθη τοῦ ἀγροῦ, τὰ φυτὰ τῶν τοίχων καὶ τὰς ἀκάνθους τῶν φραγμῶν· εὐλογητὸς διὰ τὸ κελάδημα τοῦ κορυθαλοῦ καὶ τοὺς ὕμνους τῆς ἀηδόνος· εὐλογητὸς διὰ τὴν ἀγάπην τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν φίλων· εὐλογητὸς δι' ὅλα τὰ ὠραῖα καὶ εὐχάριστα πράγματα τὰ ὁποῖα ἐν τῇ ἀπειρῷ ἀγαθότητί του ἐπιδαφιλεῖται εἰς ὅλους ἐν γένει.

Ἐρ.-Ἀλλὰ με φαίνεται ἀδύνατον νὰ μὴ ζηλεύωσιν οἱ πτωχοὶ ἐνίοτε, μάλιστα καὶ νὰ μὴ φθονῶσι τοὺς πλουσίους.

Ἀπ.-Οἱ πλούσιοι, ὡς σὲ προεῖπα, ταύτην ἔχουν τὴν ὑπεροχὴν, ὅτι πλὴν τοῦ νομίμου μέρους τῶν ἀγαθῶν τοῦ κόσμου, ἔλαβαν εἰς παρακαταθήκην καὶ τὸ μέρος τῶν πτωχῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπιφορτισμένοι νὰ διανέμωσιν εἰς αὐτούς. Καὶ ὅμως ἐπειδὴ πολλοὶ ἀντὶ νὰ ἐκπληρώσουν χαίροντες καὶ εὐγνωμονοῦντες τὴν γλυκεῖαν καὶ εὐγενῆ αὐτὴν ἐντολήν, προτιμοῦν νὰ μένουν ὡς σάκκοι πλήρεις χρυσοῦ, ἢ Θεία Πρόνοια ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς περισσοτέρως ἀνάγκας παρὰ εἰς τοὺς ἄλλους, αἱ δὲ ἀνάγκαι δὲν ἤμποροῦν νὰ θεραπευθοῦν εἰμὴ διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἄλλων, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀνταμείβουν οἱ πλούσιοι· διὸ μέρος τῶν χρημάτων αὐτῶν μεταβαίνει ὅπου ἔπρεπε νὰ δοθῇ.

Ἐρ.-Καὶ οἱ φιλάργυροι;

Ἀπ.-Περὶ αὐτῶν δὲν ἔχω τίποτε νὰ σὲ εἰπῶ· εἶναι ὄντα ἐλεεινὰ, ἀνωφελῆ καὶ ἀποτρόπαια· εἶναι μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὅ,τι μεταξὺ τῶν ζώων αἱ κόρες καὶ οἱ φρῦνοι.

Τὰ περισσότερα τῶν πραγμάτων διὰ τὰ ὁποῖα ὑπερηφανεύονται οἱ πλούσιοι εἶναι ἀτελεῖς ἀποζημιώσεις ἐκείνων τὰ ὁποῖα μᾶς δίδει ἡ φύσις δωρεάν. Ἡ μαρμαρίνη αὕτη στήλη μετὰ τὸ κορινθιακὸν τῆς κιονόκρανον, ἀξίζει περισσότερα χρήματα ἢ ὅσα ἡμπορεῖς νὰ κερδήσῃς ἐφ' ὅλης σου τῆς ζωῆς. Ἐπικινῶμεν τὸν τεχνίτην ὅτι ἐμιμήθη καλῶς τὰ φύλλα τῆς ἀκάνθου ἢ ὁποῖα φύεται εἰς τὸν κήπὸν σου καὶ τὸ στέλεχος τῆς δρυὸς ἢ ὁποῖα ὑφύεται πλησίον τῆς θύρας σου.

Αἱ δρυὲς ἔχουσι κατ' ἑτος νέαν καὶ δροσερὰ φύλλα, καὶ χρησιμεύουν εἰς τὰ πτηνὰ τὰ ὁποῖα κελα-

δοῦν τόσον γλυκὰ, ὥστε ὁ μεγαλύτερος ἔπαινος τὸν ὁποῖον κάμνομεν δι' ἑνα τραγωδιστὴν ἢ μίαν τραγωδίστριαν εἰς τοὺς ὁποίους δίδουν ἑκατὸν χιλιάδας δραχμῶν κατ' ἑτος, εἶναι ἡ σύγκρισις αὐτῶν μετ' ἀηδόνα ἢ μετ' κανάρι.

Ἡ παλαιὰ ἐκείνη ἰτέα, ἐκείνη ἡ λίμνη εἰς τὴν ὁποίαν κολυμβοῦν αἱ πάπαι, ζωγραφισμέναι ἀτελέστατα ἀπὸ περίφημον ζωγράφον ἐπὶ πανίου, πωλοῦνται εἴκοσι χιλιάδες δραχμῶν. Ἡ πολυτέλεια τοῦ πλουσίου συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἔχη τὴν εἰκόνα τῶν εὐχαριστήσεων ὅσας ἔχει δωρεάν ὁ πτωχός.

Οἱ μὲν πλούσιοι ἔχουν τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, οἱ δὲ πτωχοὶ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ.

Ἔπεται συνέχεια.

ΠΩΣ ΤΡΕΦΟΜΕΘΑ

Συνέχεια· 181 σελ. 191.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ἡ Θρέψις τῶν ὀργάνων.

Εἰς τὰ ἄκρα τῶν τριχοειδῶν ἀρτηριῶν ἐκτελεῖ ὁ ἐπιστάτης τοῦ σώματός μας, τὸ αἷμα δηλαδὴ, τὴν διανομὴν ἐκείνην τοῦ ὕλικου περὶ τῆς ὁποίας τὸσάκις ἂν ἐνθυμῆσαι ὠμιλήσαμεν κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἱστορίας μας. Ἐκεῖ ἐκτελεῖται ἡ μυστηριώδης ἐνέργεια τῆς θρέψεως, θαῦμα πολὺ μεγαλείτερον τοῦ θαύματος τῆς κυκλοφορίας. Διότι ἐδῶ δὲν πρόκειται πλέον περὶ μηχανικῶν διαιρέσεων καὶ λεπτότητος θαυμασίας, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται τις μὲν νὰ ἴδῃ, ἐννοεῖ ὅμως ὁπωσδήποτε, ἀλλὰ περὶ μυστηρίου ἀληθοῦς ἀκατανόητου. Τὸ μυστήριον δὲ αὐτὸ εἶνε ἡ ἐμφυτοῦ καὶ ἀνεξήγητος λεπτότης μετὰ τὴν ὁποίαν ἕκαστον τῶν ἀπειραριθμῶν μορίων, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται τὸ σῶμά μας, λαμβάνει ἀπὸ τὸ αἷμα ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν τροφήν, ἥτις τοῦ χρειάζεται, καὶ ἀφίνει τὸ ὑπόλοιπον εἰς τὸν γείτονά του χωρὶς ποτὲ νὰ ἀπατηθῇ.

Τοῦτο ποτὲ σου θεθαίως δὲν τὸ ἐσυλλογίσθης, διότι εἶσαι μικρὰ κόρη, καὶ αἱ μικραὶ κόραι δὲν τὰ πολυεξετάζουν αὐτὰ τὰ πράγματα.

Φαντάσου ὅμως, σὲ παρακαλῶ, τί θὰ συνέβαινε, ἂν ὁ ὀφθαλμὸς παραδείγματος χάριν ἐλάβανεν ἀπὸ τὸ αἷμα τὴν τροφήν, ἥτις ἦτο προωρισμένη διὰ τοὺς ὄνυχας, ἂν ἡ κόρη ἤρπαζεν ἀυθαίρετως τὴν τροφήν τῶν ὀδόντων, ἂν ἡ γλῶσσα ἐκλεπτε τὴν προσδιορισμένην διὰ τὰ ὀστέα, καὶ οὕτω καθεξῆς. Διατί δὲ αὐτὸ δὲν συμβαίνει; τίς τὸ ἐμποδίζει; Ἀφοῦ τὸ αἷμα τὰς ἰδίας οὐσίας δίδει καὶ εἰς τὰς σάρκας, καὶ εἰς τὰ ὀστέα, καὶ εἰς τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ εἰς τὰς τρίχας, καὶ εἰς τοὺς ὄνυχας, πῶς καὶ διατί ὁ μὲν ὀφθαλμὸς λαμβάνει ἐκ τῶν οὐσιῶν ἐκείνων ὅ,τι δύναται νὰ κατα-

σκευάσῃ ὀφθαλμὸν, οἱ δὲ ὄνυχες ὅ,τι χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν ὀνύχων, καὶ οὕτω καθεξῆς;

Πῶς γίνεται τοῦτο;

Οἱ ἱατροὶ θὰ σοῦ ἀποκριθῶν, ἂν τοὺς ἐρωτήσης, ὅτι ἕκαστον ὄργανον ἔχει ἰδιαιτέραν τινὰ αἰσθητικότητα, διὰ τῆς ὁποίας ἀναγνωρίζει καὶ παραλαμβάνει παρὰ τοῦ αἵματος αὐτὴν μᾶλλον τὴν οὐσίαν, ἥτις τοῦ χρησιμεύει, παρὰ τὴν ἄλλην, ἥτις τοῦ εἶνε ἄχρηστος.

Ἡ ἀπάντησις τῶν ὅμως δὲν λύει τὴν ἀπορίαν σου, διότι ἴσα ἴσα τὴν ἰδιαιτέραν ἐκείνην αἰσθητικότητα ἐκάστου ὀργάνου πρέπει νὰ ἐξηγήσωσι.

Τὴν ἐξήγησιν ὅμως αὐτὴν δὲν δύναται νὰ τὴν δώσωσι, διότι τὸ πρᾶγμα καμμίαν ἐξήγησιν δὲν ἐπιδέχεται.

Τὰ διάφορα τοῦ σώματός μας ὄργανα πρέπει νὰ τὰ θεωρήσῃς ὡς ὄντα τρόπον τινὰ χωριστά, τῶν ὁποίων ἕκαστον ἔχει χωριστὴν τινὰ ζωὴν καὶ χωριστὰς σχέσεις καὶ φιλίας. Καθὼς δὲ ὁ ἄνθρωπος ἀναγνωρίζει ἐντὸς τοῦ πλήθους τοὺς φίλους καὶ γνωρίμους του, καὶ δίδει εἰς αὐτοὺς τὴν χεῖρα, τοιοῦτοτρόπως καὶ ἕκαστον τῶν ὀργάνων τοῦ σώματός μας ἀναγνωρίζει ἐντὸς τοῦ αἵματος τὰς χρησίμους εἰς αὐτὸ οὐσίας καὶ τὰς παραλαμβάνει, χωρὶς ποτὲ νὰ ἀπατηθῇ.

Ἄ! μὴ βιαζώμεθα· ἀπατᾶται καὶ αὐτὸ ἐνίοτε, ἀλλὰ τοῦτο γίνεται εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις.

Τὰ ὀστέα, παραδείγματος χάριν, σύγκεινται ἀπὸ πηκτὴν—ἐκείνην ἀκριβῶς τὴν ὁποῖαν κατασκευάζει ὁ μάγειρός σας καὶ τὴν ὀνομάζει γαλλισι κατὰ τὸν συρμὸν gélee—καὶ ἀπὸ φωσφορικὴν ἄσβεστον, περὶ τῆς ὁποίας σοῦ ἔκαμα ἤδη λόγον ἂν καλῶς ἐνθυμοῦμαι, καὶ ἥτις ἀποτελεῖ τὴν δύναμιν καὶ τὴν στερεότητα τῶν ὀστέων. Κατ' ἀρχὰς τὸ ὄστον εἶνε ὅλως διόλου ὁμοιον μετὰ πηκτὴν, καὶ ἡ φωσφορικὴ ἄσβεστος προστίθεται εἰς αὐτὸ μετὰ τὸν καιρὸν, καθ' ὅσον προχωρεῖ ἡ ἡλικία.

Κατὰ κανόνα λοιπὸν τὰ ὀστέα δὲν λαμβάνουν ἄλλο τίποτε παρὰ τοῦ αἵματος, εἰμὴ πηκτὴν μόνον καὶ φωσφορικὴν ἄσβεστον. Ἄν ὅμως αἴφνης τὸ ὄστον θραυσθῇ, ἐπέρχεται φλόγωσις εἰς τὸ μέρος ὅπου ἔγεινεν ἡ θραῦσις καὶ μεταβάλλονται τότε αἱ ὁρέξεις τοῦ ὄστου. Διότι δὲν λαμβάνει πλέον παρὰ τοῦ αἵματος μόνον ὅσα ἐλάβανεν πρότερον, ἀλλ' ἐκτὸς αὐτῶν δανείζεται καὶ ὅ,τι χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν μικρῶν τινῶν σαρκωμάτων, ἅτινα φύονται ἐκατέρωθεν τῆς πληγῆς, κατόπιν δὲ συνεννοῦνται καὶ κολλῶσι τὸ θραυσθὲν ὄστον. Πρώτη αὕτη ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος.

Εἰς μερικὰς ἀσθενείας τὰ ὀστέα ἀποστρέ-

φονταὶ τὴν φωσφορικὴν ἄσβεστον καὶ δὲν λαμβάνουσι πλέον ἐξ αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ παλαιά, ἥτις περιείχετο ἐντὸς αὐτῶν, φθίρεται βαθμὴν καὶ εξαφανίζεται, ἐνεκα τῆς ἀδικόπου καταστροφῆς ἥτις γίνεται ἐντὸς τοῦ σώματός μας, καθὼς ἄλλοτε σοῦ ἔλεγον, τὰ ὀστέα ἐξασθενοῦσιν ὁλονὲν καὶ δὲν δύνανται πλέον ἐντὸς ὀλίγου νὰ φέρωσι τὸ σῶμά μας. Δευτέρα ἐξαίρεσις.

Τέλος πάντων, ὅταν ἔρχεται τὸ γῆρας, τὰ ὀστέα εὐρίσκονται τόσον πολὺ παραγεμισμένα μετὰ φωσφορικὴν ἄσβεστον, ὥστε δὲν ἔχουσι πλέον θέσιν διὰ τὴν εὐρισκομένην ἐντὸς τοῦ αἵματος· τί γίνεται αὕτη τότε;

Πηγαίνει καὶ ζητεῖ ἄλλου καταφύγιον· εὐρίσκονται δὲ εὐσπλαγχνικὰ τινὰ ὄντα, τὰ ὁποῖα τῆς δίδουσι φιλοξενίαν, καὶ τοιαῦτα εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ ἀρτηρίαι καὶ πολὺ σπανίως οἱ μῦς. Διὰ τοῦτο πολλάκις ἀπαντῶνται εἰς τοὺς γέροντας ἀρτηρίαι ἀποστεωμέναι, διότι ἔφαγον πολὺν φωσφορικὴν ἄσβεστον. Τρίτη ἐξαίρεσις.

Ἐξ ὅλων αὐτῶν βλέπεις, ὅτι τρέφονται μὲν τὰ ὄργανα τοῦ σώματός μας διὰ τοῦ αἵματος, δὲν γνωρίζομεν ὅμως οὔτε εἶνε δυνατόν νὰ μάθωμεν τὸ πῶς. Διότι τὸ μυστήριον αὐτὸ δὲν κατορθώνει οὔτε μικροσκοπίον νὰ τὸ εὑρῇ, οὔτε νοῦς νὰ τὸ ἀνακαλύψῃ.

Τὰ ὄργανα εἶπα καὶ πάλιν, καὶ ὅμως δὲν σοῦ ἐξήγησα οὔτε τὴν λέξιν οὔτε τὸ πρᾶγμα, ἐνῷ πρέπει θεθαίως νὰ τὸ μάθῃς.

Περὶ τούτου λοιπὸν τὴν ἐρχομένην Κυριακὴν.

Ἔπεται συνέχεια.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΑΛΧΟΣ.

Ο ΠΕΡΙΠΛΟΥΣ ΤΗΣ ΓΗΣ ΕΝ ΕΤΕΙ 1876

Ἐκ μεταφράσεως διασκευασθὲν ὑπὸ Δ. Κ. Κοκκίδου.

Τῇ βοηθείᾳ τοῦ αἵματος, δυνάμεθα νῦν οἱ κάτοικοι τῆς γῆς νὰ περιπλεύσωμεν ταύτην εἰς ὀγδοήκοντα ἡμέρας, εἰς ὀλιγώτερον δηλ. χρονικὸν διάστημα παρ' ὅσον ἐχρειάζοντο κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐνίοτε, ὅπως μεταβῶσιν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν τότε λαμπρὰν, μάλιστα διὰ τοὺς κατοίκους τῆς Ἀνατολῆς Βενετίαν, ἢ τὸ Λονδίον. Κατὰ δὲ τὸν 1876 αἰῶνα ὁ μοναχὸς Διέγος Γουεβάρας (Diego Guebara) διήνυσεν ὡς ἐξῆς τὸ διάστημα μεταξὺ Μανίλλης, τῆς πρωτεύουσος τῶν ἐν τῷ Εἰρηνικῷ Ὠκεανῷ πρὸς ΝΑ. τῆς Κίνας κειμένων Φιλιππίνων νήσων καὶ τῆς μητροπόλεως αὐτῶν Ἰσπανίας. Ἀπὸ Μανίλλης μετέβη εἰς Μαλάκκαν (τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην τῆς πέρας τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς) ἀπὸ τῆς Μαλάκκας εἰς τὴν πορτογαλικὴν ἀποικίαν Γόαν, τὴν εἰς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς· ἀπὸ Γόας εἰς τὴν πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Περ-

σικού κόλπου Βασόραν· από Βασόρας (ή Μπάσρας) ἐπὶ καμήλου διὰ τῆς Μεσοποταμίας καὶ Κοιλοσυρίας εἰς τὸ Χαλέπιον· ἀπὸ Χαλέπιου εἰς τὴν Κρήτην· ἀπὸ Κρήτης εἰς τὴν Λιβύον· ἀπὸ Λιβύου εἰς Ῥώμην· τέλος ἀπὸ Ῥώμης ἔφιππος εἰς τὴν Μαδρίτην. Ἐνθ' δὲ δι' ὅλον τὸ ταξίδιον ἐχρειάσθη δύο ἔτη, δὲν ἔκαμεν ὅμως ὅλον τὸν περίπλου τῆς γῆς, ἀλλὰ διήνυσε κατὰ πλεον τοῦ ἡμίσεος μόνον.¹

Ἰδοὺ δὲ πῶς τις δύναται τὴν σήμερον νὰ περιπλεύσῃ ὅλην τὴν γῆν·

Ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Μασσαλίαν (δι' αἰμοπλοίου) 5 ἡμέρ.

Ἀπὸ Μασσαλίας εἰς Χάβρην (διὰ τοῦ σιδηροδρόμου) 4 »

Ἀπὸ Χάβρης εἰς Νεοβόρακον (δι' αἰμοπλοίου) 11 »

Ἀπὸ Νεοβόρακου εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ λιμένα τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου (διὰ τοῦ σιδηροδρόμου) 7 »

Ἀπὸ τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου εἰς τὴν Ὑοκόχαμαν τῆς Ἰαπωνίας (δι' αἰμοπλοίου) 21 »

Ἀπὸ Ὑοκόχαμας εἰς τὴν παρὰ τὰ παράλια τῆς Κίνας μικρὰν ἀγγλικὴν νῆσον Χογκόγκ (δι' αἰμοπλοίου) 6 »

Ἀπὸ Χογκόγκ εἰς τὴν ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδικῆς Καλκούτταν (δι' αἰμοπλοίου) 12 »

Ἀπὸ Καλκούττας εἰς τὴν παρὰ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς αὐτῆς χερσονήσου Βομβάην (διὰ τοῦ σιδηροδρόμου) 3 »

Ἀπὸ Βομβάης διὰ τοῦ Σουέζ εἰς Πειραιᾶ (δι' αἰμοπλοίου) 44 »

τὸ ὅλον 80 ἡμέρ.

Τὸ πνεῦμα ἡμῶν ἀμφιβάλλει καὶ πῶς περὶ τοῦ δυνατοῦ τοιοῦτου ταξιδίου· καὶ τοῦτο βεβαίως διότι ἔχομεν καθάρην μὲν ιδέαν περὶ τῆς διαρκείας 80 ἡμερῶν, ἀόριστον ὅμως αἶσθημα περὶ τοῦ μήκους τῆς ὁδοῦ, ἣν διατρέχομεν πρὸς ἐκτέλεισιν τοῦ περίπλου τῆς γῆς. Ἰδόμεν λοιπὸν πόσον εἶναι τὸ μήκος τῆς ὁδοῦ, ἣν δεόν νὰ διανύσωμεν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτόν.

Ἡ γῆ εἶναι στρογγύλη καὶ δυνάμεθα νὰ τὴν θεωρήσωμεν ὡς ἔχουσιν ἐντελὲς σφαιρικὸν σχῆμα. Ναι μὲν εἶναι γνωστὸν, ὅτι εἶναι συμπεπλεγμένη περὶ τοὺς πόλους καὶ ἐξωγυμμένη περὶ τὸν ἰσημερινόν, ἢ παραμόρφωσις ὅμως αὕτη εἶναι τοσοῦτο μικρά, ὥστε δυνάμεθα νὰ τὴν παρίδωμεν, καὶ εἰς ὅλας τὰς σκέψεις ἡμῶν περὶ τοῦ ζήτηματος τοῦ περίπλου νὰ δεχθῶμεν τὴν γῆν ὡς

ἐντελὲς σφαιρικὴν. Πολὺ δὲ πλεον ἀνεπαίσθητος εἶναι ἡ παραμόρφωσις, ἣν προξενοῦσιν αἱ ἀνωμαλίαι τοῦ ἐδάφους. Ἡ ὑψηλότερα δηλαδὴ κορυφή τῆς γῆς, τὸ Ἐβερέστον, εἰς τὰ μεταξὺ Ἰνδικῆς καὶ Θιβέτ Ἰμαλάια ὄρη, ἔχει ὕψος μόνον 9,200 περίπου μέτρων ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· ἐνθ' ἡ ἀκτὺς τῆς γῆνης σφαίρας, ἢ ἀπόστασις δηλαδὴ τοῦ κέντρου αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας (καὶ ὡς τοιαύτην θεωροῦμεν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης) εἶναι 6,366,200 περίπου μέτρων. Ὅθεν εἰς πάντα εἶναι καταφανὴς ἡ σμικρότης τῶν ἀνωμαλιῶν τῆς ἑξῆς σχετικῶς πρὸς τὰ διαστάσεις τῆς γῆς. Ταύτην λοιπὸν δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεθα διὰ τὰς περαιτέρω ἡμῶν σκέψεις ἄνευ λάθους ἐπαισθητοῦ ὡς ἐντελὲς σφαιρικὴν.

Τὸ ῥηθὲν μέγεθος τῆς ἀκτίνος τῆς γῆς ἐξήχθη ἐκ τῆς ἀναμετρήσεως τόξου τῆς περιφερείας αὐτῆς, τοῦ ὁποῦ οἱ ἀριθμοὶ τῶν μοιρῶν ἦτο γνωστὸς δι' ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων· ἀφοῦ δηλαδὴ ἐγένετο ἡ ἀναμέτρησις αὕτη, προσδιωρίσθη τὸ μέγεθος ὅλης τῆς περιφερείας καὶ εἴτα ἐξ αὐτῆς, γνωστῆς οὖσης ἐκ τῆς γεωμετρίας τῆς σχέσεως τῆς περιφερείας πρὸς τὴν ἀκτίνα, ἐξήχθη τὸ μέγεθος τῆς ἀκτίνος. Τὸ μέγεθος τῆς περιφερείας τῆς γῆς ἴσον πρὸς 40,000,000 μέτρα (ἢτοι 40,000 στάδια, ἢ 2,160 θαλάσσια μίλια), προσδιωρίσθη ἀκριβῶς κατὰ πρῶτον εἰς τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ὁ ἀρχαῖος προσδιορισμὸς, ὁ γενόμενος ὑπὸ τοῦ Ποσειδωνίου (100 π. Χ.), ἔνεκα τῶν ἀτελῶν τότε μέσων παρέσχε διὰ τὴν περίμετρον τῆς γῆς ἐξαγόμενον μικρότερον τοῦ πραγματικοῦ· τοῦτο ὅμως εὐκόλυνε τὴν ἀπόφασιν τοῦ Κολόμβου, ὅστις αὐτὸν τὸν προσδιορισμὸν εἶχεν ὑπ' ὄψιν τοῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ, ὅπως πλεον πρὸς δυσμὰς μεταβῇ εἰς τὰς Ἰνδικάς, ἀνθ' ὧν ἀνεκάλυψε τὴν Ἀμερικὴν.

Ἡ ἔκτασις αὐτῆς τῶν 40,000 σταδίων εἶναι τοσοῦτον μεγάλη σχετικῶς πρὸς τὰς ἀποστάσεις, τῶν ὁποίων ἐκ τοῦ συνήθους βίου ἔχομεν ἀκριβῆ ιδέαν, ὥστε διὰ νὰ τὴν κατανοήσωμεν δεόν νὰ τὴν συγκρίνωμεν πρὸς τοιαύτας. Ὁ Πειραιεὺς π. χ. ἀπέχει τῶν Ἀθηνῶν 8 μόνον χιλίομετρα, ἢτοι $4\frac{1}{2}$ περίπου θαλάσσια μίλια· ἡ Σύρος 80 μίλια, ἡ Τεργέστη περίπου 960. Ἐὰν λοιπὸν ἐπὶ τῆς περιφερείας τῆς γῆς ἐτίθεντο σταθμοὶ ἀνὰ 960 μίλια, τότε θὰ ἦτον ἀνάγκη νὰ τεθῶσιν 22 τοιοῦτοι σταθμοί· περιπλέοντες δὲ τὴν γῆν, ἀφοῦ διηρχόμεθα αὐτοὺς, πάλιν θὰ ἐπερίσσευον 480 μίλια, τὰ ὁποῖα θὰ ἦτον ἀνάγκη νὰ διέλθωμεν, ὅπως ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν σταθμὸν ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀνεχωρήσαμεν· ἐν ἄλλοις δηλαδὴ λόγοις, ὅπως περιπλεύσωμεν τὴν γῆν, δεόν νὰ διαπορευθῶμεν $22\frac{1}{2}$ φοράς τὸ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Τεργέστην διάστημα. Ἐὰν δὲ ἠθέλωμεν νὰ θέσωμεν σταθμοὺς ἀπέχοντας ὅσον ὁ Πειραιεὺς

ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν, θὰ ἠναγκαζόμεθα νὰ διέλθωμεν 5,000 τοιοῦτους σταθμούς.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ περίπλος τῆς ὑδρογείου, καὶ περ τὴν σήμερον πολὺ εὐχερέστερος παρ' ἄλλοτε, δὲν εἶναι καὶ τοσοῦτον εὐκόλος ὅπως τελεσθῇ ὑπὸ πάντων, πρὸς παρηγορίαν αὐτῶν τοῖς ὑπομινθήσκομεν ὅτι, ἐὰν δὲν περιπλέωσιν οἱ πλεῖστοι οὔτε ἅπαξ τὴν γῆν, κάμνουσιν, ἀνεξόδως μάλιστα, καθημέραν τὸν γύρον τῆς γῆς, διότι αὕτη στρέφεται περὶ ἑαυτὴν εἰς 24 ὥρας συμπαραφέρουσα καὶ ἕκαστον ἡμῶν ἐκόντα ἄκοντα κατὰ τὴν περιστροφὴν ταύτην. Ἐὰν λοιπὸν ἡδυνάμεθα ν' ἀνυψωθῶμεν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς ἀρκούντως, καὶ νὰ παύσωμεν ἐνταύτῃ τοῦ νὰ μετέχωμεν τῆς περιστροφῆς αὐτῆς, τότε θὰ ἐβλέπομεν κάτωθεν παρελθόντα πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν τὰ διαφοραμέρη τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Ἰσως τις νομίσῃ, ὅτι ἀρκεῖ ν' ἀνυψωθῇ δι' αεροστάτου ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ ἵνα ἴδῃ τὴν γῆν στρεφομένην περὶ ἑαυτήν· ἠθελὲν ὅμως σφάλλει, διότι καὶ ἡ ἀτμοσφαῖρα, ἐν τῇ ὁποίᾳ γίνετα ἡ ἀνύψωσις, μετέχει τῆς περιστροφικῆς ταύτης κινήσεως, ἐπομένως καὶ τὸ αερόστατον μετὰ τῶν περιέργων αὐτοῦ ἐπιβατῶν θὰ συμπαραφέρηται ἐν τῇ περιστροφῇ ταύτῃ, καὶ οἱ περιέργοι ἐπιβάται θὰ ἔχωσι μόνον τὰς δυσχερεσίας καὶ τοὺς κινδύνους τῆς ἀνόδου αὐτῆς, χωρὶς ποσῶς ν' ἀντιληφθῶσι τῆς περιστροφῆς ταύτης. Πάντες λοιπὸν οἱ κάτοικοι τῆς γῆς εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ κάμωμεν καθημέραν μίαν στροφὴν μετὰ τῆς γῆς, ἀλλὰ μὲ διαφορὸν ταχύτητα κατὰ τὰ διάφορα αὐτῆς μέρη. Δηλαδὴ, ἐπειδὴ ἡ σφαιρικὴ γῆ στρέφεται περὶ δύο ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα σημεία τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς καθημέραν, τὰ μὲν σημεία ταῦτα (οἱ πόλοι) μένουσιν ἀκίνητα, τὰ δὲ ἄλλα σημεία τῆς ἐπιφανείας τῆς ὑδρογείου καταγράφουσι κύκλους παραλλήλους, οἵτινες εἶναι τοσοῦτο μεγαλείτεροι ὅσον μᾶλλον τῶν πόλων εἶναι ἀπομακρυσμένα αὐτὰ τὰ σημεία· εἰς τὸ μέσον μεταξὺ τῶν δύο πόλων ὁ καταγράφόμενος κύκλος, ὁ ἰσημερινός, εἶναι μέγιστος κύκλος τῆς ὑδρογείου σφαίρας. Οἱ κάτοικοι λοιπὸν τοῦ ἰσημερινοῦ διατρέχουσι καθημέραν τὴν περίμετρον τῆς σφαίρας, ἢτοι 40 χιλ. χιλίομετρα, οἱ δὲ κάτοικοι τῶν παραλλήλων, κύκλους τοσοῦτο μικροτέρους, ὅσον πλησιέστερον κατοικοῦσι πρὸς ἓνα τῶν πόλων. Ἡμεῖς οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν διατρέχομεν καθημέραν κύκλον ἔχοντα περιφέρειαν 31,530,000 μέτρων· οἱ κάτοικοι τῶν πόλων, ἐὰν ὑπάρχωσι, μένουσιν ἀκίνητοι.

Ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς εἶναι κακαλυμμένη κατὰ τὰ τρία τέταρτα ὑπὸ ὕδατων· ἄς τὴν ὑποθέσωμεν ὅμως ἡμεῖς ὅλην στερεάν καὶ ἄνευ ἀνωμαλιῶν, καὶ ἄς ζητήσωμεν νὰ εὕρωμεν εἰς πόσον χρόνον ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἵππος, αἱ τέλειαι μηχαναὶ, ὧν εἴμεθα κάτοχοι, δύνανται νὰ περιέλθωσι

τὴν περιφέρειαν ἑνὸς μεγίστου κύκλου αὐτῆς, λ. χ. τοῦ ἰσημερινοῦ.

Εἶναι πολὺ δύσκολον νὰ ὑπολογίσωμεν μετὰ πόσης ταχύτητος δύναται νὰ διαπορευθῇ ὁ ἄνθρωπος ἢ περιπατῶν ἢ τρέχων ὀρισμένον διάστημα, ἐὰν μάλιστα αὐτὸ ἦναι μέγα. Μετὰ μεγάλης ταχύτητος καὶ ὁ μᾶλλον ὠκύπους μόνον ἐπὶ βραχύτατον χρονικὸν διάστημα δύναται νὰ πορευθῇ. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τοῦ συνήθους ὁδοπορικῆς βήματος ἡ ταχύτης δὲν εἶναι πάντοτε ἡ αὐτὴ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν πορείας ὅπως οὖν μακρᾶς. Ἐὰν ὅμως δεχθῶμεν ταχύτητά τινα μέσην καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν πορείας περὶ τὸν ἰσημερινὸν τῆς γῆς, τότε φθάνομεν εἰς συμπέρασμα περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν δύνανται νὰ ἐκτελέσωσι τὸν δρόμον αὐτὸν τὰ ὄντα ἢ αἱ μηχαναὶ, τὰ ὁποῖα ἔχομεν ὑπ' ὄψιν.

Ἐπάρχει παράδειγμα πεζοδρόμου, ὅστις ἐν Παρισίοις διήνυσεν διάστημα 251 μέτρων εἰς 32 σχεδὸν δευτερόλεπτα, ἢτοι 8 μέτρα εἰς τὸ δευτερόλεπτον. Ὁ ὁδοπόρος αὗτος, πορευόμενος ἄνευ ἀναπαύλας τινός, θὰ διέτρεχε τὴν περιφέρειαν τῆς γῆς εἰς 57 ἡμέρας. Ὁ πεζοδρόμος αὗτος, ἐὰν ἠδύνατο ν' ἀντίσχη, θὰ διέτρεχε τὸ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς διάστημα εἰς 17 λεπτά.

Πεζοδρόμος οὐχὶ ἐξαισίως ὠκύπους, διανύων 1 μέτρον καὶ 60 ἑκατοστὰ κατὰ δευτερόλεπτον, ἢτοι τὸ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς διάστημα εἰς 1 ὥραν καὶ 40 λεπτά, θὰ διεπορεύετο τὴν περιφέρειαν τῆς γῆς ἄνευ ἀναπαύλας εἰς 289 ἡμέρας.

Ὁ ταχύτερος ἵππος δὲν δύναται νὰ διανύσῃ πλεον τῶν 14 μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον ἢ τὸ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς διάστημα εἰς 10 μόλις λεπτά. Ἴππος, ἔχων τοιαύτην ταχύτητα, δύναται ἀδιακόπως τρέχων νὰ διατρέξῃ τὴν περιφέρειαν τῆς γῆς εἰς 36 ἡμέρας. Ἴππος ὅμως τρέχων μὲ μέγα βῆμα (2 μ. κατὰ δευτ.) θὰ χρειασθῇ 220 ἡμέρας. Ἡ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ἀμαξοστοιχία, διατρέχουσα 40 περίπου μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον, θὰ διήνυσεν τὴν περιφέρειαν τῆς γῆς εἰς 47 περίπου ἡμέρας. Ἀτμομηχανὴ ὅμως σιδηροδρόμου, δυνάμενη νὰ διατρέχῃ ἕως 100 χιλίομετρα καθ' ὥραν, (τὸ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς διάστημα εἰς 5 μόλις λεπτά), δύναται νὰ περιέλθῃ τὴν γῆν εἰς 17 μόνον ἡμέρας. Σφαῖρα πυροβόλου, διατρέχουσα 500 μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον, θὰ ἐχρειάζετο 21 μόνον ὥρας ἵνα κάμῃ τὸν γύρον τῆς γῆς.

Ὡς γνωστὸν, ὁ ἥχος καὶ τὸ φῶς ἔχουσι πολὺν διαφορὸν ταχύτητα· ἡ τοῦ φωτός εἶναι πολὺν μείζων τῆς τοῦ ἥχου· δεῖγμα δὲ τῆς διαφορᾶς ταύτης καταφανὲς εἶναι ἡ ἀστραπή καὶ ἡ βροντή. Ὁ ἠλεκτρικὸς δηλαδὴ σπινθὴρ γεννᾶ καὶ τὰ δύο φαινόμενα συγχρόνως. Ἡ ἀστραπή ὅμως φαίνεται πολὺ πρὶν ἀκουσθῇ ὁ ἥχος τῆς βροντῆς καὶ προαγγέλλει ταύτην, ἔνεκα τῆς πολὺ μείζονος

1. Revue des deux Mondes, 1873.

ταχύτητος μεθ' ἧς τὸ φῶς διατρέχει τὸ διάστημα παρὰ τὸν ἥχον. Καὶ τὸ μὲν φῶς διατρέχει 308 ἑκατομμύρια μέτρων, ὁ δὲ ἥχος 330 μόνον μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον. Ἐὰν λοιπὸν ἥχος παραγόμενος εἰς τὸν ἕνα πόλον ἤκούετο εἰς τὸν ἕτερον καὶ εἶτα ἐπανέκαμπτεν εἰς τὸν πρῶτον, θὰ ἐχρειάζετο μίαν μόνον ἡμέραν δι' ὅλον αὐτὸν τὸν δρόμον τῆς μεταβάσεως καὶ ἐπανόδου· τὸ φῶς ὅμως δύναται νὰ περιέλθῃ εἰς ἕν καὶ μόνον δευτερόλεπτον ἐπὶ τὰς φορὰς καὶ ἡμίσειαν τὴν περιφέρειαν τῆς γῆς.

Ἀνακεφαλαιούμενες τὰ λεχθέντα, ἐξάγομεν ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαῖρα ἔχουσα περιφέρειαν 40,000 σταδίων ἢ χιλίων μέτρων ἑκάστον. Ὅπως περιέλθωσι δὲ ταύτην, ἢ, καθὼς συνήθως λέγομεν, ὥπως κάμωσι τὸν γύρον τοῦ κόσμου, χρειάζονται:

Ἀνθρώπος μὲ σύννηθες βῆμα πο- ρευόμενος 4 ὥρας καθημέραν	1734	ἡμέρ.
Ἀνθρώπος μὲ ταχύτητα πεζο- δρομίας (8 μ. κατὰ δευτ.)	58	»
Ἀνθρώπος μὲ σύννηθες βῆμα ἄνευ ἀναπαύλας	289	»
Ἴππος μὲ μέγα βῆμα (2 μ. κατὰ δευτ.)	220	»
Ἴππος μὲ ταχύτητα ἵπποδρομίου (14 μ. κατὰ δευτ.)	33	»
Ἀμαξοστοιχία Περαιῶς (10 μ. κατὰ δευτ.)	47	»
Ἀτμομηχανὴ μὲ ταχύτητα 100 χιλιομέτρων καθ' ὥραν	17	»
Ὁ ἥχος	24	ὥρ.
Σφαῖρα πυροβόλου (500 μ. κατὰ δευτ.)	24	»
Ἡλεκτρισμὸς	$\frac{1}{7}$	δευτ.
Φῶς		τὸ αὐτό.
Ἀντὶ τοῦ ἡμερινοῦ, ἃς ἔδωκεν τὸν χρόνον τὸν ἀπαιτούμενον, ὥπως τὰ αὐτὰ ὄντα ἢ αἱ αὐ- ταὶ μηχαναὶ περιέλθωσι τὸν παράλληλον τῶν Ἀθηνῶν ἀναχωροῦντα δηλαδὴ ἀπ' Ἀθηνῶν καὶ κατευθυνόμενα πάντοτε ἢ πρὸς ἀνατολὰς ἢ πρὸς δυσμάς, μετὰ πόσον χρόνον θὰ ἐπανέλθωσι καὶ πάλιν εἰς τὰς Ἀθήνας. Εὐρίσκομεν λοιπὸν, ὅτι χρειάζεται:		
Ἀνθρώπος μὲ σύννηθες βῆμα πο- ρευόμενος 4 ὥρας καθημέραν	1378	ἡμέρ.
Ἀνθρώπος μὲ σύννηθες βῆμα ἄνευ ἀναπαύλας	228	»
Ἴππος μὲ μέγα βῆμα ἄνευ ἀνα- παύλας	173	»
Ἴππος μὲ ταχύτητα ἵπποδρομίου ἄνευ ἀναπαύλας	26	»
Ἀμαξοστοιχία Περαιῶς	37	»
Ἀτμομηχανὴ μὲ ταχύτητα 100 χιλιομέτρων καθ' ὥραν	14	»

Εἰς διάστημα βίου πεν τῆκοντα ἔτων ὁ ἄνθρωπος

ποσ ἐκτελεῖ πλέον τῶν 500 ἑκατομμυρίων ἀνα-
πνοῶν· ἀναπνεύσας βάρος 170 τόνων ἀέρος καὶ
ἐκπνεύσας σχεδὸν 20 τόνους τοῦ δηλητηριώδους
ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ποσότης δὲ δέκα κυβικῶν
ποδῶν ἀέρος κατὰ πᾶν λεπτὸν ἀπαιτεῖται ἵνα
χορηγήσῃ τὸ χρήσιμον εἰς τὴν ἐνέργειαν τῆς
ἀναπνοῆς δξυγόνον.

Ο ΟΙΚΟΣ

Μετάφρασις Σ. Κ. Σ.

Σύνθημα καὶ τίτλος· ἰδί. σελ. 200.

Ῥωμαλεώτεραι καὶ εὐτυχέστεραι εἶνε αἱ νο-
μαδικαὶ φυλαὶ τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν. Καὶ εὐ-
κραέστερον εἶνε τὸ κλίμα τῶν, καὶ ὑπὸ μᾶλλον
εὐνοϊκὰς περιστάσεις διάγουσι τὸν βίον.

Μεταξὺ τοῦ Τανάϊδος, τοῦ Βόλγα, τῆς Κα-
σπίας θαλάσσης καὶ τῆς σινικῆς λίμνης Τζαισάγ-
γης ἐκτείνονται πεδιάδες ἀπέραντοι, καλούμεναι
στέππαι. Ἡ θέα αὐτῶν διεγείρει εἰς τὴν ψυχὴν
τοῦ ὁδοιπόρου τὸ συναίσθημα τοῦ ἀπείρου, ὅπως
ἡ τοῦ Ὠκεανοῦ. Εἰς τὰς στέππας ἡ βλάστησις
εἶνε ποικιλωτέρα ἢ εἰς τὰ πεδία τοῦ Καρακά καὶ
τὰς πάμπας τοῦ Βουένος Ἀύρες. Τινὲς ἐξ αὐτῶν
ποικίλλονται δι' εὐδῶν δενδρυλλίων, ἄλλας πρα-
σινίζει ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ἡ ἄγρωστις καὶ ἄλλας
κατακαλύπτουσι ἄρθρωτὰ σαρκώδη φυτὰ ἀεὶ θάλ-
λοντα. Συχνὰ ἐπίσης βλέπεις εἰς τὰς στέππας νὰ
λάμπωσι μακρὰν ἀλατῶδεις ἀνθήσεις, παρεμ-
φερεῖς πρὸς τοὺς λειχῆνας καὶ ἀνίσως διεσπαρ-
μέναι ἐπὶ τοῦ ἀργιλλώδους ἐδάφους ὡς χιῶν νεω-
στὶ καταπεσοῦσα.

Ἐκεῖ ζῶσι διάφορα φύλα ἀπ' αἰώνων διατη-
ρήσαντα, κατὰ μέγα μέρος τοῦλάχιστον, τὰ ἀρ-
χαῖκά των, τὰ πάτρια ἦθη. Ἐκεῖ ζῶσιν οἱ Κιρ-
γίζοι, οἱ Κοζάκοι, οἱ Καλμουκοί.

Ἡ κίβικη, ἡ σκηνὴ τῶν Καλμουκῶν, εἶνε ἀρ-
χαϊότροπος· ἀπλοῦν ξύλινον καγκέλωμα, ἐ-
στρογγυλωμένον κατὰ τὴν θάσιν, ἐστενωμένον
πρὸς τὴν κορυφὴν. Καὶ κατὰ μὲν τὸ θέρος εἶνε
καὶ οὕτως ἱκανὸν ἵνα τοὺς προφυλλάττῃ ἀπὸ τῶν
καυμάτων, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα περιβάλλουσιν
αὐτὸ διὰ παχέος μαλλίνου ὑφάσματος. Τὸ οἴ-
κημα δὲ τοῦτο δὲν εἶνε εἰς τὰ ἔνδον πάντῃ γυ-
μνόν, ὅπως τὸ τῶν Λαπώνων. Ἐχουσιν ἐκεῖ οἱ
Καλμουκοὶ καὶ κιβώτια καὶ μικρὰς κλίνας καὶ
δερμάτινα ἀγγεῖα, τὰ ὅποια τόσον ἐντέχνως κα-
τασκευάζουσιν, ὥστε ἔχουσι ταῦτα τὴν ἐλα-
φρότητα καὶ τὴν διαφάνειαν τῶν ὑαλίνων, χωρὶς
νὰ θραύωνται ὡς ἐκεῖνα.

Ὁλόκληρος ὅμως ἡ ἀποσκευὴ αὕτη πρέπει νὰ
μὴ ᾔνε οὔτε βαρεῖα οὔτε δύσκολος εἰς μεταφο-
ράν, διότι τὸ θέρος ὁ Καλμουκος εἶνε ἀεικίνητος,
περιάγων τὰ κτήνη του ἀπὸ βοσκῆς εἰς βοσκὴν.

Γίνονται δὲ αἱ μετοικήσεις αὗται μετὰ
πολλῆς εὐθυμίας. Ἀπέρχονται τὸ πρῶτ' ἀποχαι-

1. Φύσις.

ρετίζοντες ὅχι μετὰ πολλῆς λύπης τὸν τόπον,
ὃν καταλείπουσι, διότι ἡξέουρουν ὅτι προσεχώ-
θ' αὐτὸν ἐπανίδωσι. Ἡ γυνὴ καὶ τὰ παῖδια ἐ-
δίξουσιν ἐλαφρῶ τῷ ποδί, ἄδουσι δὲ καθ' ὅλον τὸ
διάστημα τῆς ὁδοπορίας. Εἰς τὴν θέσιν, ἣν ἐκ
τοῦ προτέρου ἔδειξεν ὁ ὁδηγός, σταματᾷ ἡ συ-
νοδία καὶ ἀμέσως πᾶσαι αἱ σκηναὶ τοποθε-
τοῦνται κατὰ σειρὰν. Ἐν τῷ μέσῳ διακρίνεται ἡ
σκηνὴ τοῦ ἀρχηγοῦ ὑψηλοτέρα οὕσα καὶ εὐρυτέρα,
τὸν χειμῶνα δὲ διακρίνεται καὶ ἐκ τοῦ χρώ-
ματος, διότι μόνον ὁ ἀρχηγός ἔχει τὸ δικαίωμα
νὰ σκεπάσῃ τὴν σκηνὴν του διὰ λευκοῦ σκεπά-
ματος. Περὶ τὰ οἰκήματα θόσκουσι τὰ ποίμνια,
πολλὰ ποίμνια· διότι εἶνε Καλμουκοὶ ἔχοντες
ὅχι ὀλιγώτερον τῶν τεσσάρων χιλιάδων ἵππων,
καὶ πρὸς τοῦτοις ἀπειράριθμα πρόβατα. Τὸ πρό-
βατον παρ' αὐτοῖς εἶνε ἡ νομισματικὴ μονάς·
λογαριάζουσι δὴλα δὴ οἱ Καλμουκοὶ εἰς πρό-
βατα, ὅπως ἡμεῖς εἰς φράγκα.

Ἄμα τελειώσῃ ἡ σκηνώσις, ὁ Καλμουκος κα-
θήμενος ἡσυχος ὑπὸ τὴν σκηνὴν του γεύεται τὸ
ἀγροτικὸν δεῖπνον, τὸ ὁποῖον τῷ παρεσκεύασεν
ἡ σύζυγός του καὶ εὐχαρίστως πίνει κυathίσκον
κοιμήτου. Κούμυ δὲ εἶνε τὸ παχὺ γάλα τῆς φο-
ρᾶδος, μεταβεβλημένον διὰ τῆς ζυμώσεως εἰς
μεθυστικὸν ποτόν. Σπανίως ὅμως κάμνει κατὰ-
χρησιν τοῦ ποτοῦ τούτου. Τοῦ Καλμουκοῦ τὸ
ὄνομα κατήντησε νὰ ἔχῃ παρ' ἡμῖν ὅχι καλὴν
σημασίαν, ἀλλ' οἱ ἰδόντες ἐν τῇ χώρᾳ του, ἐν
τῷ ἀληθινῷ αὐτοῦ ποιμενικῷ βίῳ, τὸν εἰρηνικὸν
τοῦτον ἀπόγονον τῶν μογγολικῶν ὀρδῶν, ἐκ συμ-
φώνου διακηρύττουσι τὰς ἀρετὰς του. Εἶνε τί-
μιος καὶ φιλόπονος, πιστὸς εἰς τὸν ἡγεμόνα του καὶ
εὐσεβής. Ἐχει πάντοτε παρὰ τὴν κλίνην ἐντὸς
κιβώτιου κεκλεισμένους τὰς ἀγίας εἰκόνας του,
καθ' ὅρισμα δὲ ἐορτὰς τὰς ἐξάγει καὶ τὰς
θέτει ἐπὶ τραπέζης εἰς τὴν σκηνὴν του, ἀνάπτει
δὲ πρὸ αὐτῶν λαμπάδας καὶ εὐδῶν κηρία. Εἶνε
θερμὸς ὁπαδὸς τοῦ λαμιζμοῦ, πραεὶας καὶ συμπα-
θοῦς αἰρέσεως. Ὁ μέγας Λάμας του, ὁ ὑπέρτατός
του κύριος, ἐδρεύει ἐπὶ τινος κορυφῆς τοῦ ὄρους
Θιβέτου, ἣν κατακαλύπτουσι πολλὰ μοναστήρια.
Πιστεύει δὲ ὁ Καλμουκος ὅτι ὁ θρησκευτικὸς
οὗτος ἄρχων δὲν εἶνε θνητός τις, ἀλλὰ θεὸς ἐν-
σαρκωμένος, μεταβαίνων ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης
ἀφ' ἑνὸς ἀνθρωπίνου σώματος εἰς ἕτερον.

Ἐπὶ τῶν περσικῶν συνόρων, πρὸς τὰ μέρη
τῆς Ταυρίδος, ὁ ὁδοιπόρος περιέρχεται σταματᾷ
πρὸ τῶν οἰκημάτων ἄλλου ποιμενικοῦ λαοῦ, τῶν
Ἰεζιδῶν. Πόθεν κατάγεται ὁ λαὸς οὗτος εἶνε
ἄδηλον ἔτι, ἀν καὶ πολλοὶ σοφοὶ μέχρι τοῦδε
ἠσυχολήθησαν περὶ τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἡ θρη-
σκεία τῶν Ἰεζιδῶν εἶνε μίγμα παραξενον εἰδω-
λολατρείας καὶ χριστιανικῶν παραδόσεων. Πι-
στεύουσιν εἰς ἕνα θεὸν σταυρωθέντα ἵνα στηρίξῃ
τὴν διδασκαλίαν του καὶ ἀναληφθέντα εἰς τοὺς
οὐρανούς ὡς ἀκτὶς φωτός. Ἀλλ' ἐπίσης λατρεύ-

ουσι τὸν διάβολον, τὸν ἐκπεπτωκότα ἄγγελον
τὸ κάλλιστόν ποτε καὶ ἰσχυρότατον τῶν οὐρανίων
πνευμάτων. Ἀφῆρθη τὴν λαμπρότητα του καὶ
ἐξέπεσε τῆς προτέρας δόξης διότι ἠπάτησε τὸν
Ἀδάμ. Ἀλλὰ διὰ τῆς μετάνοιας θ' ἀποκατασταθῇ
πάλιν εἰς αὐτὴν καὶ τότε θὰ ἐνθυμηθῇ ἐκείνους,
οἵτινες προγεγραμμένον ὄντα τὸν ἐτίμησαν.

Ἐν Περσίᾳ ἔχομεν τοὺς Ἰλλυάντας, ὧν τὰ
ἦθη φαίνεται ὅτι εἶνε τὰ αὐτὰ ὡς ἐπὶ τῶν
χρόνων, ὅτε ὁ μέγας Ἀλέξανδρος εἰσήλαυνεν εἰς
τὴν χώραν των. Ἀρχομένου τοῦ μηνὸς μαΐου κα-
ταβαίνουσιν ἀπὸ τῶν ὀρέων εἰς τὰ ἐαρινὰ λαγ-
κάδια, περιτρέχοντες μετὰ τῶν ποιμνίων των
ἀπάσας τὰς βοσκὰς, μὴν δὲ νοεμβρίῳ ἀναστρέ-
φουσιν εἰς τ' ἀπόκρημνα ὕψη των καὶ διαχειμά-
ζουσιν εἰς σπήλαια ἢ εἰς αὐτοσχεδίους καλύβας.

Πάντα τὰ φύλα ταῦτα εἶνε εἰρηνικώτατα,
ἀλλ' εἶνε καὶ ἄλλα ἄτινα δὲν δύνανται νὰ ὑπο-
βάλλωσιν ἑαυτὰ εἰς τὰς τακτικὰς συνηθείας τοῦ
ἀγροτικοῦ βίου, οὔτε νὰ ζῶσι μόνον καὶ μόνον
ἐκ τοῦ προϊόντος τῶν ποιμνίων των. Ἄν ἀ-
λαλαγμὸς ἀκουσθῇ εἰς τὰς βοσκὰς των, ἐνθου-
σιάζουσιν, ἐξω δ' ἐκυτῶν τὰ φέρει ἡ ἐλπίς τῆς
λείας. Τοιοῦτοι εἶνε οἱ Κοῦρδαι, οἱ Κιργίζοι καὶ
οἱ Βακχίροι.

Οἱ Κοῦρδαι διατείνονται ὅτι κατάγονται κατ'
εὐθείαν ἀπὸ τῶν Ἀγγίων, τῶν ἐναερίων πνευ-
μάτων, πράγματι ὅμως εἶνε ἀπόγονοι τῶν Καρ-
δούχων ἐκείνων, τῶν τόσῳ ἰσχυρῶς ἀντιστάντων
εἰς τὸν Μυρίων τὴν ἀποχώρησιν. Φανερὰ εἶνε ἡ
τοιαύτη των καταγωγὴ. Ὁ Ξενοφὼν τοὺς εἰκο-
νογράφους περιγράφων τοὺς προγόνους των (Ἀνάβ.
Γ', ε, 16.) ἔνιστε φαίνονται πολὺ ἐνασχολημένοι
μὲ τὰ ποίμνια των καὶ χαίροντες ἐπὶ τῇ λιτῇ
των διαίτῃ, ἥτις συνίσταται εἰς αἶγιον γάλα,
στέαρ προβάτινον καὶ μαῦρον ἄρτον. Ἀλλ' εἶνε
τόσον συγκινητικαὶ τοῦ πολέμου αἱ περιπέτειαι,
ἡ κομὸπολις εἰς ἣν εἰς δύο ἡμέρας δύνανται νὰ
φθάσωσι περιέχει τόσα καλὰ πράγματα, ἡ συ-
νοδία, ἥτις διαβαίνει, φέρει μεθ' ἑαυτῆς τόσον
πολύτιμα ἐμπορεύματα! Πῶς εἶνε δυνατόν ν' ἀν-
τισταθῶσιν εἰς τοιοῦτους πειρασμούς; Μὴ τοὺς
ὀνομάσῃς ὅμως κλέπτας, θὰ ἐργισθῶσι ληστὰς,
ἄρπαγας, μάλιστα· διαφέρει τὸ πρᾶγμα. Αἱ τοι-
αῦται ἐνομασίαι υποδηλοῦσιν ἀγῶνας, τιμὴν,
θάρος.

Οἱ Κοῦρδαι κατέχουσι χώραν τινα οἰνοῖ οὐ-
δετέραν μετὰ τῶν συνόρων τῆς Ῥωσσίας, τῆς
Τουρκίας καὶ τῆς Περσίας. Μάτην ἡ Τουρκία καὶ
ἡ Περσία προσπαθοῦσι νὰ τοὺς υποτάξωσι· μό-
νον ἡ Ῥωσσία ἐμποεῖ εἰς αὐτοὺς φόβον, διότι
αὕτη εἰσχωρεῖ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὰς κτή-
σεις των καὶ τοὺς τιμωρεῖ διὰ τὰς ληστείας των.

Ἐκεῖθεν τῶν Οὐραλίων, ἡ Ῥωσσία διαδίδει
πολιτισμὸν τινα μετὰ τῶν τραχέων Βακχί-
ρων, εἰς δὲ τὰς στέππας τοῦ Βόλγα καὶ τοῦ
Τανάϊδος υποτάσσει τοὺς τραχώδεις Κιργίζους.

Οἱ Βακχίροι κατ'ὀρθωσαν νὰ οἰκοδομῶσιν εἰς τὰς βοσκὰς τῶν ξύλινα οἰκήματα.

Οἱ Κοῦρδαι καὶ οἱ Κιργίζοι μόνον σκηνὰς ἔχουσι.

Ἐξ ὧν ὅμως τῶν σκηνῶν ἡ περιεργότερα εἶνε ἡ τοῦ Βεδουίνου.

Πτωχεῖαν ἄμα καὶ πολυτέλειαν, σκηνὰς ποιμενικάς καὶ ἄγρια ἤθη, ἱπποτικὴν γενναϊότητα καὶ ποταπὰς ἐπιθυμίας, πάντα ταῦτα τὰ φύσει ἐναντία δύνασαι ν' ἀνεύρης εἰς τὸ κινητὸν ἐκεῖνο οἶκημα, τὸ ὅποσον βεῖθ (οἰκίαν) ὀνομάζουσιν οἱ Ἀραβες.

Εἰνέικανως εὐρεῖα τοῦ Βεδουίνου ἡ σκηνή, σκεπασμένη μὲ δέρματα αἰγῶν καὶ διὰ λευκοῦ μαλλίνου παραπετάσματος καὶ διηρημένη εἰς δύο χωρίσματα, τὸ ἐν διὰ τοὺς ἄνδρας, τὸ ἄλλο διὰ τὰς γυναῖκας. Τὸ πρῶτον εἶνε συνήθως ἐστρωμένον μὲ τάπητα περσικὸν ἢ βαγδατικόν, τὸ δεύτερον εἶνε γυμνὸν καὶ δὲν βλέπει ἐκεῖ εἰμὴ μαγειρικὰ σκεύη, σάκκους πλήρεις βουτύρου καὶ μαλλίνους ἀσκούς διὰ τὸ ὕδωρ. Ἐκεῖ κάθηται ἡ γυνὴ πάντοτε ἐργαζομένη· διορθώνει τὰ ἐνδύματα, ἀλέθει τὸν σίτον, συνάζει τῆς αἰγὸς ἢ τῆς καμήλου τὸ γάλα καὶ παρασκευάζει τὸ γεῦμα, ἐξ οὗ ὁ σύζυγος, ὁ κύριός της, θὰ τῆς ἀφήσῃ τὰ ὑπόλοιπα.

Τὰ γεύματα ταῦτα εἶνε συνήθως ἀρχαϊκῆς ὅλως λιτότητος· ἄζυμος ἄρτος, βρασμένον γάλα, δίπυρα καὶ φοινικοβάλανοι. Τὰς ἐορτάς ἢ ἐπὶ τῇ ὑποδοχῇ μισσαφίρη τινός, σφάζουσιν ἀρνίον ἢ ἐρίφιν καὶ παραθέτουσιν ἄφθονον καφέν. Τότε ἔρχεται καὶ ὁ διηγητής, ὁ ὁποῖος ἡξεύρει ἐκ παραδόσεως τὰ καλλίτερα παραμύθια, καὶ διηγείται περὶ τοῦ Σιμβὰδ τοῦ Θαλασσινοῦ ἢ τοῦ Καλίφου τῆς Βαγδάτης ἢ τοῦ Ἀλαδίνου μὲ τὸν μαγικὸν τοῦ λύχνου ἢ τοῦ Βουναβερδῆ, τοῦ μεγάλου σουλτάνου τῶν Φράγκων.

Ἐρχεται καὶ ὁ ψάλτης καὶ δι' ἐμφαντικῶν στίχων ἐξυμνεῖ τῶν πολεμιστῶν τὸ θάρρος, τὰ κατορθώματα τοῦ ἥρωος Ἀντάρ, τοῦ Ῥολάνδου τῶν Ἀράβων, τῆς καλλονῆς τὰ θέλητρα ἢ τῆς ἀγάπης τοὺς καύμους. Ποίησις ἰδανικὴ ἐν σκληρᾷ πραγματικότητι! Καὶ ἡ γυνὴ ἀκούουσα ὀπισθεν τοῦ παραπετάσματος τὰς ἐρωτικὰς στροφὰς τοῦ ψάλτου ἄδοντος πρὸς τὸν ἦχον τὸν ὀξὺν τῆς βεβάβας, νομίζει ὅτι ἔχει ἀκόμη τοὺς λευκοὺς ὀδόντας καὶ τοὺς μαύρους ὀφθαλμοὺς τῆς ἰδανικῆς ἐρωμένης. Ἀλλὰ, γυνὴ ταλαίπωρε τῆς Ἀνατολῆς, τὰ καλὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ νόμου δὲν ἔφθασαν ἀκόμη μέχρι σοῦ, ὁ Χριστιανισμὸς δὲν σ' ἐλευθέρωσε, δὲν σ' ἐξηγένησε. Εἶνε δούλη ἢ γυνὴ ἐκεῖνου, ὃν ἀποκαλεῖ σύζυγον, εἶνε δούλη καὶ τῶν ἰδιοτροπιῶν του. Τὴν ταπεινώνει διὰ τῆς ζηλοτυπίας του, τὴν ἀτιμάζει διὰ τῶν παθῶν του πολὺ πλέον ἢ διὰ τῆς ἀδιαφορίας του, καὶ ἂν θελήσῃ νὰ τὴν διαζευχθῇ, ἔντεταλκε, σὲ ἀποπέμπω, τῇ λέγει, καὶ ἄνευ ἄλλης διατυπώσεως τὴν στέλλει εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς της.

Ὁ Βεδουίνος ἀκούων τὰ πολεμικὰ ἔσματα νομίζει ὅτι πρέπει καὶ αὐτὸς νὰ ἀγωνισθῇ ἢ ἵνα ἐκδικήσῃ ὕβριν τινὰ προσγενομένην εἰς αὐτὸν ἢ ἵνα ληστεύσῃ. Ὁ ἀγὼν εἶνε ἐν ἐκ τῶν διηγεσθῶν μελημάτων του, δυνατὸν εἰπεῖν, ἀνάγκη τοῦ βίου του. «Οἱ Ἀραβες, λέγει ὁ Βουκκάρδος, εἶνε ἠναγκασμένοι νὰ κλέπτωσιν ἢ νὰ ληστεύωσιν. Αἱ πλεῖσται οἰκογένειαι τῆς φυλῆς τῶν Ἀνέζων δὲν δύνανται νὰ ζήσωσιν ἐκ τῶν ποιμνίων των· ποτὲ δὲ ὁ Ἀραβὶς δὲν θὰ ἤθελε πεισθῇ νὰ πωλήσῃ μίαν κάμηλον ἵνα ἀγοράσῃ τρόφιμα. Ἡ πείρα ἐδίδαξεν αὐτοὺς ὅτι, ἂν πολὺν χρόνον διατελέσωσιν ἐν εἰρήνῃ, ὀλιγοστεύει ὁ πλοῦτός των· ὁ πόλεμος λοιπὸν καὶ ἡ ληστεία εἶνε δι' αὐτοὺς πράγματα ἀναπόφευκτα.»

Ἀγαστεύων δὲ ὁ Βεδουίνος νομίζει ὅτι οὐδὲν κακὸν πράττει. Μὴ γὰρ δὲν εἶνε ἀπόγονος τοῦ Ἰσμαήλ, πρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ Ἀβραάμ, οὐτινος ὁ δευτερότοκος υἱὸς ἀδίκως ἀπεστέρησε τῶν δικαιωμάτων τὸν ἀδελφόν του; Δὲν δύναται μὲν νὰ ἐπικρατήσῃ τὰ δικαιώματά του, ἀλλ' εἶνε κύριος τῆς ἐρήμου. Ἐκεῖ οἱ Τοῦρκοι πασσάδες δὲν δύνανται νὰ τὸν ἀναχαιτίσωσιν· ἐκεῖ, ἐπὶ τοῦ ὀρητικοῦ τοῦ ἵππου, μὲ τὸ μακρόν του δόρυ, περιπλανᾶται ἀπογυμνὸν τὸν ὁδοιπόρον, ληστεύων τὰς συνοδίας ἢ λαμβάνων λύτρα παρ' αὐτῶν, φορολογῶν τὰ πεφοβισμένα χωρία, ἀρπάζων τέλος ὅ,τι δύναται μετὰ γλυκείας εὐχαριστήσεως εἶτε διὰ τοῦ δόλου εἶτε διὰ τῆς βίας, καὶ νομίζει ὅτι κατὰ πᾶσαν ἀρπαγὴν οὐδὲν ἄλλο πράττει ἢ ν' ἀνακτῇ μέρος μικρὸν τῆς κληρονομίας του. Καὶ ἀφ' οὗ ταῦτα κατορθώσῃ, ἐπανέρχεται εἰς τὴν σκηνὴν του, ἐνθα γίνεται ἄλλος ἄνθρωπος. Ὁ ἀκάματος ἵππεὺς κάθηται ἐπὶ τάπητος καὶ διέρχεται μακρὰς ἡμέρας νωθρὸς, ἀκίνητος, κοιμώμενος ἢ καπνίζων. Ὁ ἀσπλαγχνός κλέπτης λυπεῖται ἀκούων τὴν δυστυχίαν τοῦ ἄλλου, τείνει ἀρωγὴν τὴν χεῖρα εἰς τὸν ἀσθενῆ, ἐλεεῖ τὸν πτωχὸν καὶ μετὰ χαρὰς μεγάλης ὑποδέχεται εἰς τὴν σκηνὴν του τὸν διαβάτην ζητοῦντα φιλοξενίαν.

Ἡ κατοικία του εἶνε στερεῶς ἐμπεπηγυῖα εἰς τὸ ἔδαφος ἵνα ἀντέχῃ εἰς τὴν ὀρμὴν τοῦ πνέοντος ἐν τῇ ἐρήμῳ σιμοῦν, εὐρύχωρος, ὥστε ἡσυχως νὰ δύνηται αὐτὸς ν' ἀναπαύηται κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἀργίας καὶ νὰ παρέχῃ καὶ θέσιν εἰς τοὺς ξένους του. Τοιαύτη εἶνε ἡ ὑπὸ ἥλιον ἀκτινοβολοῦντα καὶ φωτεινὸν οὐρανὸν σκηνὴ τοῦ Ἀραβος.

Εἰς τὰς περὶ τὸν πόλον χώρας, ἐνθα ὁ οὐρανὸς εἶνε τόσον σκοτεινὸς καὶ τόσον ὠχρὸς ὡς ἡλιος, οἱ ἄνθρωποι ἵνα προφυλαχθῶσιν ἀπὸ τῆς δριμύτητος τοῦ χειμῶνος ἐπενόησαν παράξενα οἰκήματα.

Οἱ Ἑσκιμῶι τῆς ἀρκτῶας Ἀμερικῆς κτιζοῦσι καλύβας ἐκ χιόνος. Οὐτε ξύλα μεταχειρίζονται, οὔτε κεράμους, οὔτε χῶμα· χιόνον μόνον ἐπισωρεύουσιν ἐπὶ γῆς, ἣν ἔχει καταξηράνει τὸ ψῦχος,

καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ αὕτη ἐργασία δὲν εἶνε δύσκολος. Δύο ἐργάται ἀρκοῦσιν ἵνα ἐντὸς ὀλίγων ὥρων κατασκευάσωσι καλύβην ἔχουσαν κατὰ τὴν τρογγύλην αὐτῆς βάσιν 15 μέτρων περιφέρειαν καὶ ὕψος 5 μέτρων. Ἐκεῖ δύνανται νὰ φωλεώσωσι πλείονες οἰκογένειαι. Ὁ εἰς ἐκ τῶν δύο ἐργατῶν ἀποκόπτει μεγάλα τεμάχια χιόνος, ὁ ἄλλος διατάσσει αὐτὰ συμμετρικῶς. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς δὲ τῆς καλύβης ἐπεμβάλλει ἐν τῇ πυκνῇ χιόνῳ πλάκα διαφανοῦς πάγου, ἥτις εἶνε ὁ φεγγίτης, δι' οὗ φωτίζεται τὸ ἐσωτερικὸν τῆς καλύβης. Οὐδὲν ἄλλο σχῆμα ἔχει αὕτη, οὐδεμίαν θύραν, ἐκτὸς μόνον στενοῦ ἀνοίγματος, εἰς ὃ ἀπολήγει εἰδός τι ὑπογείου διόδου ὠρυγμένης καὶ αὐτῆς ὑπὸ τὴν χιόνον· ἐκεῖθεν μετὰ δυσκολίας εἰσχωροῦσιν εἰς τὴν καλύβην. Ἐντὸς δ' αὐτῆς, ἐπὶ βάσεως ἐκ χιόνος εὐρίσκεται μέγα ἀγγεῖον πλήρες ἰχθυελαίου, ἐνθα καίεται πάντοτε ἐλλύχνιον ἐκ βρύων. Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο εἶνε τὸ πολυτιμότερον τοῦ Ἑσκιμῶου σκεῦος κατὰ τὸν δριμὺν χειμῶνα καὶ μία ἐκ τῶν περιεργότερων αὐτοῦ ἐφευρέσεων. Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο εἶνε ὁ λύχνος ὅστις τὸν φωτίζει, ἡ ἐστία, ἐν ἣ μαγειρεύει τὴν τροφὴν του, ἡ θερμάστρα, ἥτις ὑπὸ τὸν χιόνινον θόλον του θερμαίνει αὐτὸν καὶ τόσον πολὺ, ὥστε ἀναγκάζεται ἐνίοτε ν' ἀποβάλλῃ τινὰ ἐκ τῶν ἐνδυμάτων του.

Ἀδύνατον εἶνε νὰ ὑποφέρῃ ὁ ξένος τὴν βαρεῖαν ἐκείνην ἀτμοσφαῖραν καὶ ἔτι μᾶλλον ἀδύνατον τὸν πυκνὸν καπνὸν τοῦ λύχνου εἰς τὸν στενὸν ἐκεῖνον περίβολον, ἐνθα οὐδὲν πνεῦμα ἀέρος δὲν εἰσχωρεῖ, τὰς ἀναθυμιάσεις τοῦ κοιμώμενου ταγγοῦ ἐλαίου, τὴν δυσώδη ἐκείνην μαγειρικὴν, τὴν τόσῃν ρυπαρότητα.

Ἐλεεινὰ ἐπίσης εἶνε καὶ αἱ ὑοῦραι ἢ ὑπόγειοι κατοικίαι πολλῶν λαῶν διεσπαρμένων πρὸς τὸ βορεῖον καὶ τὸ βορειανατολικὸν μέρος τῆς Ἀσίας, μάλιστα δὲ τῶν αὐτοχθόνων τῆς Ἀλεουτικῆς πολυνησίας, τῆς περιέρρου ἐκείνης πολυνησίας, ἥτις ἐκτείνεται ἀφ' ἐνὸς μὲν πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Καμσατκάς ἐν Ἀσίᾳ, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς τὴν παραλίαν τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἀλάσκας. Ἄν ἴδῃς τὰ ποικίλα ἐκεῖνα τῶν νήσων συμπλέγματα, θὰ εἴπῃς ὅτι εἶνε στύλοι γεφύρας προσωρισμένης νὰ συνάψῃ τὰς δύο ἡπείρους. Ἐκεῖ ὑψοῦνται ἄγονοι λόφοι καὶ ἡφαιστεια ἐπὶ κοιλάδων, τὰς ὁποίας οὐδεμία καλλιέργεια δύναται νὰ καταστήσῃ εὐφόρου. Ἡ θάλασσα εἶνε ὁ μόνος πόρος τῶν Ἀλεουτιῶν καὶ οὔτε νὰ διατηρήσωσιν ἡξεύρουσι τὰ ἐξ αὐτῆς προϊόντα. Καὶ ὅταν μὲν ἀλιεύσωσιν ἀφρόνους ἰχθύς, τοὺς κατατρώγουσιν ἀμέσως ὡμοὺς ἢ τοὺς διασκορπίζουσι χωρὶς νὰ φυλάξωσι καὶ διὰ τὴν ἐπαύριον, ὅταν δ' ἡ ἄγρια ἀποβῇ κακὴ ἢ ὅταν δὲν ᾖνε δυνατόν νὰ ἀλιεύσωσιν, ἀναγκάζονται νὰ τρώγωσι φύκη ἢ ῥίζας ἀγρίας. Τὸ κλίμα τῶν εἶνε ὑπερβαλλόντως ψυχρὸν καὶ δὲν ἔχει ἡ χώρα τῶν οὔτε γεάνθηρας, οὔτε τύρφη, οὔτε δάση· ἡ μόνη παρ' αὐτοῖς

καύσιμος ὕλη εἶνε ὀλίγοι θάμνοι καὶ ξηρὰ χόρτα. Ὑπὸ τοιαύτης στερήσεως πιεζόμενοι οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι ἀναγκάζονται νὰ ζητῶσιν εἰς τὰ βάθη τῆς γῆς τὴν θερμασίαν, ἣν ἀδυνατοῦσι νὰ εὕρωσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Εἰς δέκα ἢ δώδεκα ποδῶν βάθος σκάπτουσι λάκκον, ὃν πλατύνουσι καὶ μακύνουσι κατὰ βούλησιν. Τὰ ξύλα, τὰ ὁποῖα ἀλλαχόθεν κυλινδοῦσα ἐκβράζει ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἡ θάλασσα, τὰ μεταχειρίζονται ἵνα στηρίξωσι τοὺς τοίχους τοῦ ὀρύγματος τῶν, ἐξ αὐτῶν δὲ σχηματίζουσι καὶ κάγκελλα, δι' ὧν τὸ σκεπάζουσι. Ἐπ' αὐτῶν δὲ ἐπιστρώννουσι πόαν. Ποῦ καὶ ποῦ ὑπάρχει ἄνοιγμα, εἰς τὸ ὁποῖον προσαρμύζουσι δοκὸν ἔχουσαν ἄνωθεν ἕως κάτω ἐντομὰς ἢ σανίδα τρυπημένην. Ἡ δοκὸς ἢ ἡ σανὶς αὕτη εἶνε ἡ κλίμαξ, δι' ἣς κατέρχονται εἰς τὴν ὑποχθόνιον κατοικίαν τῶν, ἐνθα κατοικοῦσιν ὁμοῦ εἴκοσι, τριακοντα οἰκογένειαι. Πᾶσαι δ' αὐταὶ ὀφείλουσιν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην τὴν αὐτὴν τύχην. Καὶ δὲν διαχωρίζει αὐτὰς μεταξὺ τῶν ἄλλο διαφράγμα εἰμὴ μόνον ὀλίγοι πάσσαλοι.

Ἐκάστη οἰκογένεια ἔχει τὴν ἰδιαιτέραν ἐστίαν της, τουτέστι τὸν λίθινόν της λύχνον, ἐνθα καίεται ἐντὸς δυσώδους ἐλαίου ἐλλύχνιον ἐκ ξηρῶν χόρτων. Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παῖδιά ὑποκαθίζονται ῥαθύμως χαμαὶ τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας. Οἱ ἄνδρες πολὺ χαίρουσιν ἂν δυνηθῶσι νὰ εὕρωσιν ὀλίγον καπνόν, τὸν ὁποῖον ἀναμιγνύουσι μὲ στάκτην ἵνα τὸν διατηρήσωσι πλεονέτερον χρόνον καὶ ἵνα τὸν καταστήσωσι βαρύτερον.

Δὲν εἶνε δυνατὸν ἄνευ ἀλγεινῆς συγκινήσεως νὰ ἴδῃ τις τοὺς ταλαιπώρους ἐκεῖνους ἀγρίους ζῶντας ἐντὸς τῶν σκοτεινῶν.

Τὰ αὐτὰ ἀπαίσια οἰκήματα ἀνευρίσκει τις καὶ παρὰ τοῖς κατοικοῦσι τὴν Καμσατκάν καὶ παρὰ τοῖς Σαμογέδαις καὶ παρὰ τοῖς Ὀστιάκοις. Ὁ κ. Λεσσέψ εἶδεν εἰς τὴν χώραν τῶν Κοριάων μίαν τοιαύτην ὑοῦραν τεσσαράκοντα ποδῶν βάθος.

Ἀφ' οὗ διέτρεξε τὰς ταλαιπώρους ἐκεῖνας χώρας τῆς βορείου Ἀσίας καὶ ἀφ' οὗ ἐστάθμευσεν εἰς τὰ ἐλεεινότερα καλύβας, μεθ' ὁποῖας χαρὰς ἔφθασεν ὁ θαρραλέος περιηγητής εἰς τὴν ῥωσικὴν ἔσθραν! Δὲν εἶνε βεβαίως καὶ αὕτη εἰμὴ ἀγροίκος οἰκοδομὴ ἄνευ οὐδενὸς σχεδίου· οὐδεὶς ποτὲ τέκτων δὲν ἔθηκεν ἐν αὐτῇ ἕνα λίθον. Ὡς ὁ ξύλινος οἶκος (loghouse) τοῦ ἀμερικανικοῦ ἀποίκου (settler), ἡ ῥωσικὴ ἔσθα εἶνε ὁλόκληρος ἐκ κορμῶν ἐλάτης, οὓς ἔταμεν ὁ πέλεκυς τοῦ μουλίκου, ὑπερθεταμένον τετραγωνικῶς τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Ἀλλὰ τοῦλάχιστον ὁμοιάζει πῶς αὕτη πρὸς οἶκον. Βλέπεις ἐκεῖ θερμάστραν, κλίνην, τράπεζαν, τὰ πρῶτα πεπολιτισμένου βίου τεκμήρια, καὶ ἀντὶ ταπεινοτάτων εἰδῶλων ἀνευρίσκεις τοῦ Χριστιανισμοῦ τὰ ἱερὰ σύμβολα. Εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἐνθα δι-

ἀγεί η οὐκογένεια τοῦ χωρικοῦ, ἀπέναντι τῆς θύρας τῆς εἰσόδου, παρήγορος κανδήλα φωτίζει τὰ εἰκονίσματα τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ ἄλλου τινὸς ἁγίου, ὃν ἰδιαιτέρως σέβεται ἡ οὐκογένεια. Καὶ ὁ ξένος ἅμα ὑπερβάς τὸν οὐδὸν τῆς θύρας πρέπει νὰ κλίνη εὐλαβῶς τὴν κεφαλὴν πρὸ τῶν ἁγίων εἰκόνων.

Τὸ θρησκευτικὸν τοῦτο συναίσθημα ὑπενθυμίζει εἰς ἐμὲ ἕτερόν τι, ὅπερ εἰς τὴν ἄλλην τῆς ὑδρογείου σφαίρας ἄκραν μ' ἐξέπληξε· εἰς τὴν μονήρην τοῦ γαούχου καλύβην, ἐν τῷ μέσῳ τῶν πεδίων τῆς Βρασιλίας. Ἐκεῖ ὁ ξένος εἰσέρχεται προφύρων ἀντὶ τῶν τετριμμένων εὐρωπαϊκῶν τύπων τῆς ἐθιμοταξίας τὰ εὐσεβῆ ταῦτα λόγια· χαῖρε κεχαριτωμένη Μαρία! καὶ κλίνει τὴν κεφαλὴν.

Εἰς τὰς εὐαγγελικὰς ταύτας λέξεις, εἰς τὸ σύμβολον τοῦτο τῆς χριστιανικῆς ἀδελφότητος, ὁ γαούχος ἀπαντᾷ ἀσπίλως συλληφθεῖσα (sin pecado concebida)· ἐγείρεται ἔπειτα καὶ τείνει φιλόφρονά τὴν χεῖρα εἰς τὸν ξένον.

Μετὰ τὴν μακρὰν ταύτην ἐκδρομὴν, ἀφ' οὗ εἶδον τόσας δυσμοίρους χώρας καὶ τόσα ἄγρια οἰκήματα, ἐπανῆλθον εἰς τὴν Γαλλίαν, τὴν εὐγενὴ καὶ γλυκεῖαν Γαλλίαν. Ἄς εὐλογῇ ἡ ἀγαπητὴ μας Πατρίς τῆς Θείας Προνοίας τὸ ὄνομα, ἥτις παρέσχεν αὐτῇ εἰς τε τοὺς ἀγροὺς καὶ εἰς τὴν πόλιν, ἐπὶ τῆς εὐφόρου ταύτης γῆς, εἰς τὸ εὐκρατέστατον τοῦτο κλίμα, τὴν τιμίαν κοιτίδα, τοῦ ἐργάτου τὸ ἐργαστήριον, τῆς οὐκογενείας τὸ ἱερὸν, τὸν οἶκον, μέγαν ἢ μικρόν. Ἴσως δ' ὁ μικρὸς εἶνε καὶ ὁ ἄριστος.

Parva domus, magna quies.

XAVIER MARMIER.

ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΕΝ ΔΑΝΙΑ

Μετάφρασις Ν. Α. Λεβίδου.

Ἐπειδὴ αἱ σκανδιναυικαὶ χώραι οὐδέποτε ὑπεδουλώθησαν ὑπὸ ξένων κατακτητῶν, οἱ λαοὶ αὐτῶν οὐδέποτε ἐπίσης ἐπεβαρύνθησαν ὑπὸ τοῦ τιμαριωτισμοῦ, ὅπως ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ Εὐρώπῃ. Διετήρησαν λοιπὸν οἱ σκανδιναυικοὶ λαοί, εἰς οὓς ὑπάγεται καὶ ἡ Δανία, τὰς κοινοτικὰς καὶ ἐπαρχιακὰς αὐτῶν συνελύσεις, ἐν αἷς πᾶς ἐλεύθερος ἄνθρωπος εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἐκφέρῃ γνώμην καὶ νὰ ψηφοφορῇ περὶ τῶν γενικῶν συμφερόντων. Ἡ δὲ Ἀναμόρφωσις, ἥτοι τὸ δόγμα τῶν διαμαρτυρομένων, γενομένη ἀποδεκτὴ ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ λαοῦ, συνετέλεσεν εἰς τὴν διάδοσιν τῆς στοιχειώδους παιδείας διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ἡ Δανία ὑπάγεται εἰς τὰς ἐξαιρετικὰς ἐκείνας χώρας, ὧν οἱ βασιλεῖς δραστηρίως ἐνησχολήθησαν περὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ. Εὐ-

θὺς μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ δόγματος τῶν διαμαρτυρομένων, Χριστιανὸς ὁ Γ' διέταξε νὰ διδάσκηται τὸ νέον δόγμα ἐν τοῖς σχολείοις. Ἐν ἔτει 1647 Φριδερίκος ὁ Γ' ἐνομοθέτησε ποινὰς κατὰ τῶν γονέων, τῶν παραμελούντων νὰ ἀποστέλλωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὰ σχολεῖα. Ἐν δὲ 1650 διέταξε τὴν ἀνέγερσιν σχολείων ἐν πᾶσι τοῖς χωρίοις. Ἐν ἔτει 1683 πάλιν διάταγμα ἐπέβαλλεν εἰς τοὺς ἱερεῖς νὰ ἐπισκέπτονται τὰ σχολεῖα τοῦλάχιστον ἅπαξ κατ' ἑβδομάδα. Φριδερίκος ὁ Δ' ἵδρυσεν ἄνω τῶν 240 σχολείων, διατάξας μάλιστα νὰ στέλλωνται εἰς τὰ σχολεῖα οἱ ἐκ τῶν νεοσυλλέκτων στρατιωτῶν μὴ γνωρίζοντες τυχὸν τὴν ἀνάγνωσιν ἢ τὴν γραφήν. Οἱ ἀπόλυτοι βασιλεῖς λοιπὸν τῆς Δανίας, ὡς καὶ ἐν Πρωσσίᾳ, ἠννόουν ὅτι ἦτο ὠφέλιμον νὰ ἔχωσιν ὑπηκόους ἀνεπτυγμένους. Ἐδημοσιεύθησαν δὲ διατάγματα πολλὰ περὶ ἐκπαιδεύσεως, ἡ διδασκαλία ὅμως ὀργανίσθη κανονικῶς διὰ τοῦ νόμου τοῦ 1814 ἔτους. Ὁ νόμος οὗτος, συμπληρωθεὶς ὑπὸ διατάγματος περὶ διδασκαλείων, ἥτοι περὶ σχολείων πρὸς μόρφωσιν διδασκάλων, καὶ τροπολογηθεὶς κατὰ τι ὑπὸ νόμων νεωτέρων, εἶναι εἰσέτι ἡ βάσις τοῦ σημερινοῦ συστήματος, οὗτινος ἰδοὺ τὰ κυριώτερα χαρακτηριστικά.

Οἱ γονεῖς ὑποχρεοῦνται νὰ ἀποστέλλωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὸ σχολεῖον, ἢ νὰ ἐκπαιδεύωσιν αὐτὰ ἐπαρκῶς, ἐπὶ ποινῇ προστίμου 9 μέχρι 18 ἑκατοστῶν τοῦ φράγκου δι' ἑκάστην ἀπουσίαν. Ἐν περιπτώσει μὴ καταβολῆς τοῦ προστίμου, ἐπεβάλλετο ἡ ποινὴ τῆς φυλακίσεως.

Ἐπὶ 2,518 δήμων περίπου, οἱ ἡμίσεις αὐτῶν ὑπεβλήθησαν εἰς τὸ πρόστιμον, ἀνελθὼν περίπου εἰς 50,000 φράγκων. Νέος ὅμως νόμος τοῦ 1866 ἔτους, καταργήσας τὸ πρόστιμον, καταδικάζει ἀμέσως εἰς φυλάκισιν. Ἀλλ' ἐγείρονται παράπονα κατὰ τῆς ἄκρας ταύτης αὐστηρότητος, ἥς ἀποτέλεσμα εἶναι ἡ μὴ κανονικὴ, ὅπως πρότερον, τιμωρία τῶν παραβάσεων.

Ἡ ὑποχρεωτικὴ φοίτησις εἰς τὸ σχολεῖον ἀρχεται ἀπὸ τοῦ 7ου μέχρι τοῦ 15ου ἔτους τῆς ἡλικίας, ὅτε ἀρχεται ἡ διδασκαλία διὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ἁγίου χρίσματος. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ πᾶν ἔτος τὰ παιδία ὑποβάλλονται εἰς ἐξετάσεις, ἐὰν ἡ ἐπιτροπὴ νομίζῃ ὅτι ἀρκούντως ἐδιδάχθησαν, λαμβάνουσι τὴν ἄδειαν νὰ ἀπέλθωσι τοῦ σχολείου.

Ἡ φροντίς καὶ αἱ δαπάναι τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπιβαρύνουσι τοὺς δήμους. Ἐν τούτοις ἐν ἑκάστῳ τῶν 24 νομῶν τοῦ Κράτους ὑπάρχει κεφαλαιὸν τι χρηματικὸν ὑπὲρ τῶν σχολείων, οὗτινος τὰ εἰσοδήματα πηγάζουσιν ἀπὸ τῶν συγκεφαλαιουμένων τόκων τοῦ κεφαλαίου, ἀπὸ ἐπιχορηγήσεως τοῦ Κράτους ἐκ 282,000 φράγκων καὶ ἀπὸ φόρου ἐκ 30 ἑκατοστῶν τοῦ φράγκων ἐπὶ ἑκάστου τόνου τῶν σιτηρῶν. Αἱ πρόσσοδοι δὲ πάντων τούτων τῶν ὑπὲρ τῶν σχολείων

κεφαλαίων ἀνήρχοντο ἐν ἔτει 1856 εἰς 1,584, 569 φράγκα. Ἐξ αὐτῶν δίδονται συντάξεις εἰς τοὺς ἀποχωροῦντας δημοδιδασκάλους, ἢ ἐπιμίσθια εἰς τοὺς πρὸ πολλοῦ ὑπηρετοῦντας.

Εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορίσωμεν πόσα δαπανῶνται ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, διότι ἐν πολλοῖς δήμοις οἱ δημοδιδασκαλοὶ μισθοδοτοῦνται λαμβάνοντες ἀντὶ χρημάτων σιτόν, κρέας κλπ., ἢ καὶ τεμάχιον γῆς, ὅπερ καθιστῶσι διὰ τῆς καλλιέργειας εὐκαρπον.

Ἡ εἰς χρήματα δαπάνη ἀνῆλθεν ἐν ἔτει 1863 μέχρις 6,785,788 56]00 φράγκων, ἢ δὲ εἰς πράγματα μέχρις 8,460,000 φράγκων περίπου.

Πρόκειται δὲ ἐνταῦθα μόνον περὶ τοῦ βασιλείου τῆς Δανίας, ἥτοι περὶ τῶν νήσων καὶ τῆς Ἰουτλανδίας, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν δουκάτων Σλέσβιγ-Ὀλστέιν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ πληθυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 1,600,000 ψυχῶν, ἔπεται ὅτι ἀναλογεῖ δαπάνη εἰς πράγματα ἴση πρὸς φράγκα 5 καὶ 28 ἑκατοστὰ δι' ἑκάστον ἄνθρωπον, ὅπερ ποσὸν εἶναι μέγα, μάλιστα ἀν' ἡγεθῇ ὑπ' ὅψιν, ὅτι τὰ πάντα εἶναι εὐθηνότερα εἰς τὰ βόρεια μέρη ἢ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Εὐρώπης.

Ἐν ταῖς νήσοις τῆς Δανίας ὁ συνήθης μισθὸς φθάνει μέχρι 3,384 φράγκων. Ἐν Ἰουτλανδίᾳ οἱ δημοδιδασκαλοὶ λαμβάνουσιν ὀλιγώτερα ὅμως, ἥτοι μέχρι 1,128 φράγκων. Ἀλλ' ἐπὶ ὀλοκλήρῳ τῆς χώρας ἀναλογουσι μόνον 6 δημοδιδασκαλοὶ ἐπὶ 100 λαμβάνοντες ὀλιγώτερον τῶν 1,128 φράγκων.

Ἰδοὺ κατὰ τὴν τελευταίαν τελεσιτάτην ἐπίσημον στατιστικὴν ἐκθεσιν ἡ κατάστασις τῆς παιδείας ἐν Δανίᾳ.

A.) Ἀγροτικοὶ δῆμοι.

Ἀριθμὸς τῶν ὑποβεβλημένων εἰς ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν παιδῶν (ἀπὸ ἡλικίας 7-14 ἐτῶν.)

Ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις	184,198
Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς	13,994
Ἀνεχώρησαν τοῦ σχολείου ἐν ἡλικίᾳ 13 ἐτῶν, ἀφοῦ ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ἐγνώριζον τὰ διδασκόμενα μαθήματα	4,149
Μὴ ἐγγεγραμμένοι	1,450
Ἐν ὅλῳ	200,761

B.) Πόλεις (ἐκτὸς τῆς Κοπενάγης.)

Παῖδες ὑποβεβλημένοι εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν.

Ἐν τοῖς δημοσίοις δημοτικοῖς σχολείοις	17,491
Ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως	6,161
	23,352

Ἐκ μεταφορᾶς 23,352

Ἐν τοῖς σχολείοις τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως 4,516

Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς σχολείοις 8,893

Ἐν ὅλῳ 33,761

Γ.) Κοπενάγη.

Παῖδες ὑποβεβλημένοι εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκπαίδευσιν.

Ἐν τοῖς δημοσίοις σχολείοις 13,232

Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς σχολείοις 8,090

Διδασκόμενοι ἐν οἴκῳ 3,904

Ἐν ὅλῳ 25,226

Ἴνα δὲ συντόμως εἴπωμεν, ὑπῆρχον ἐν ἔτει 1867 ἐν Δανίᾳ:

Παῖδες ὑποβεβλημένοι εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν φοίτησιν εἰς τὰ σχολεῖα 259,508

Παῖδες δυνάμενοι νὰ ἀποδείξωσι τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν 257,182

Ἐλλείπουσι 2,326

Ἐπεται ἄρα, ὅτι ὁ ὀλίκος ἀριθμὸς τῶν παιδῶν, τῶν δυνάμενων ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἐκπαιδεύονται, εἴτε ἐν τοῖς σχολείοις, εἴτε κατ' οἶκον, φθάνει περίπου μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παιδῶν, τῶν ὑποχρεομένων νὰ φοιτῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα, ἀφοῦ ἐπὶ 259,508 παιδῶν ὀφειλόντων νὰ ἐκπαιδευθῶσι, 257,182 παῖδες δύνανται ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἐκπαιδεύονται. Καὶ ἐπειδὴ ὁ πληθυσμὸς τῆς Δανίας φθάνει μέχρις 1,650,000 ψυχῶν, ἀναλογεῖ εἰς μαθητῆς ἐπὶ 6 κατοίκων.

Οἱ δημοδιδασκαλοὶ εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον υἱοὶ ἐνοικιαστῶν ἀγροτικῶν κτημάτων ἢ καὶ δημοδιδασκάλων, ἔχουσι δὲ γνώσεις πολλὰ εὐρείας, σχετικῶς πρὸς τὸ ἀφανὲς ἀλλ' ὠφέλιμον συγχρόνως ἐπάγγελμά των· καὶ δὲν ἀναλογουσιν ἐκ τῶν δημοδιδασκάλων οὐδὲ 2 ἐπὶ 100 οἱ μὴ ὑποβληθέντες εἰς ἐξετάσεις.

Νομίζω, ὅτι ἐν Δανίᾳ δὲν ὑπάρχει στατιστικὴ θεθαυσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀγραμμάτων. Ὁ δὲ λόγος ἀπλούστατος· οὐδεὶς εἶναι ἀγράμματος ἐν Δανίᾳ. Πάντες γνωρίζουσι τοῦλάχιστον νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ νὰ γράφωσι. Πάντες σχεδὸν οἱ κάτοικοι εἶναι διαμαρτυρομένοι, οἱ δὲ παῖδες δὲν δύνανται νὰ τύχωσι τοῦ ἁγίου χρίσματος παρὰ τῶν ἱερέων, ἀν δὲν ἔχωσι τὰς στοιχειώδεις ἐκείνας γνώσεις.

Ἴνα δὲ συντόμως εἴπω, ἡ Δανία ἀνήκει εἰς τὰς χώρας ἐκείνας τῆς Εὐρώπης, αἵτινες τὰ μάλιστα προώδευσαν ὡς πρὸς τὴν κατωτέραν ἐκπαίδευσιν, διότι δαπανᾷ ὑπὲρ αὐτῆς ἄνω τῶν 5 φράγκων κατὰ κεφαλὴν πάντες.

1. Ἐντούτοις ἐσχάτως ἀκόμη ἐθελοῦστο, ὅτι ἐν Ἰσπανίᾳ ἐπὶ 72,157 δημοτικῶν συμβούλων, οἵτινες εἶναι ὁ ὀλίκος ἀριθμὸς τῶν δημοτικῶν συμβούλων τοῦ κράτους, 12, 479 δὲν γνωρίζουσιν οὔτε νὰ ἀναγινώσκωσιν οὔτε νὰ γράφωσιν. Ἐκ τούτων 422 εἶναι δῆμαρχοι!!

δ' οἱ παῖδες φοιτῶσιν εἰς τὰ σχολεῖα ἀπὸ ἡλικίας 7-15 ἐτῶν. Ἐπὶ 6 κατοίκων ἀναλογεῖ 1 μαθητῆς, ἡ ἀναλογία δὲ αὕτη οὐδαμοῦ ἐν Εὐρώπῃ ἀναφέρεται. Οἱ δημοδιδάσκαλοι ἐν Δανία λαμβάνουσι τὸν ἀνώτατον μισθὸν τῶν ἐν Εὐρώπῃ δημοδιδασκάλων. Οὐδεὶς ἐπὶ τέλους ἀγράμματος ὑπάρχει ἐν Δανίᾳ.¹ Ἡ χώρα αὕτη ὑπερτερεῖ ὡς πρὸς τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ αὐτὰ τὰ μᾶλλον πεπολιτισμένα κράτη τῆς Γερμανίας, ὅπερ δὲ παραδοξότατον, ἡ Δανία ὑπερτερεῖ ὡς πρὸς αὐτὴν τὰς μεγάλας ἐκείνας χώρας, τὰς τοσοῦτον ὑπερηφάνους ἐπὶ τῇ πολιτισμῷ αὐτῶν, τὴν Γαλλίαν δηλ. καὶ τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις καθυστερεῖ εἰσέτι μεγάλως.

EMILE DE LAVELETTE.

ΤΑ ΑΥΓΑ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Φιλόσοφος τις τοῦ προπαρελθόντος αἰῶνος, πρὸς ἐπίλυσιν ἴσως τοῦ κατὰ τὸν μεσαίωνα θεολόγους καὶ φιλοσόφους συνταράξαντος ζητήματος περὶ τῆς προτεραιότητος τῆς ὀρνίθου ἢ τοῦ ὠοῦ, ἐδογμάτισεν ὅτι Πᾶν τὸ ζῶν ἐξ ὠοῦ τίκεται. Πολλῶ ὁμῶς πρὸ τούτου τὸ ὦν σπουδαῖον διεδραμάτισε μέρος ἐν τῇ κοσμογονίᾳ διαφόρων ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων θρησκευμάτων. Ἡ Βαβυλὼν, ἡ μήτηρ τῆς ἀγίας τριάδος τοῦ Ἰνδικοῦ πανθέου, μυθολογεῖται ὅτι ἐγέννησε τρία ὠὰ, ἐξ ὧν ἐξῆλθον ὁ Βραμῆς, ὁ Βισνὺς καὶ ὁ Σίβας· εἰς πλείστας δὲ θρησκευτικὰς παραστάσεις τῶν Ἰνδῶν ἀπεικονίζεται ὅτε μὲν ὁ Βραμῆς πρὸ ὠοῦ ἐν ᾧ φαίνεται ὁ ἄνθρωπος ἔμβρυον ἔτι, ὅτε δὲ ἀπλῶς μόνον τὸ ὦν τῆς κοσμογονίας. Ἡ Συρία Ἀφροδίτη, κατὰ τὰς φοινικικὰς παραδόσεις, ἐγεννήθη ἐξ ὠοῦ πεσόντος οὐρανόθεν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου καὶ ἐκκολαφθέντος ὑπὸ περιστέρων· διότι αἱ περιστέραι ἐν τῇ φοινικικῇ καὶ τῇ ἀσσυριακῇ θρησκείᾳ εἶχον προσλάβει ἱερὸν καὶ θεῖον χαρακτῆρα, διατηρηθέντα καὶ ἐν τῇ χριστιανικῇ συμβολικῇ. Γνωστοτάτη δὲ ἐστὶν καὶ ἡ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἐξ ὠοῦ γέννησις τῆς Ἑλένης καὶ τῶν Διοσκούρων. Τὴν συμβολικὴν ἔννοιαν τῶν τοιούτων μύθων ἀναπτύσσων, ὁ διάσημος Γερμανὸς μυθολόγος

1. «Αἱ στατιστικαὶ πληροφορίες, ἀναγινώσκουσαι ἐν τοῖς Πρακτ. τοῦ Ἑλλ. διδασκαλ. συλλόγου τοῦ 1876, αἱ γενόμεναι κατὰ τὸ 1870, ἐκ τῶν 1,437,026 κατοίκων τῆς Ἑλλάδος λογίζουσιν ἔγγραμμάτους μόνον 251,483, ὧν 207, 129 ἄρρενες καὶ 44,354 θῆλειαι. Ἐάν δὲ ἐξαίρεθῶσι τὰ βρέφη καὶ τὰ μέχρι 5 ἐτῶν ἡλικίας τέκνα, τὰ ὅποια ὡς ἐπὶ τὸ πλεονὲς δὲν εἰσῆχθησαν ἔτι εἰς τὸ σχολεῖον, ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν ἀγράμμάτων, μένουσι τοιοῦτοι δυστυχῶς 32,96, ἐπὶ δὲ 100 θηλέων, 7,37 ὥστε τὰ 3¼ περίπου τῶν ἀρρένων τοῦ βασιλείου εἰσὶν ἀγράμματοι, 92 δὲ περίπου τοῖς 100 μετὰ τῶν θηλέων, ὑπαρχόντων μάλιστα 55 δῆμων, ἐν οἷς οὐδεμία γυνὴ γινώσκει γράμματα!» Σ. Μ.

Κρόυζερ ἐπάγει τὰ ἐπόμενα: «Τὰ δύο ἡμισφαίρια τοῦ κόσμου [οὐρανὸς καὶ γῆ] ἀπεικονίζοντο διὰ δύο ἡμισφαιρίων, ὅτε μὲν κεχωρισμένων καὶ »καταστέρων, ὅτε δὲ συννηωμένων πρὸς παρατήρησιν τῆς ἐπιτολῆς καὶ τῆς δύσεως τῶν ἁστέρων. Ἐκ τῆς τοιαύτης τῶν δύο ἡμισφαιρίων ἐνώσεως προέκυψε τὸ μυστηριώδες ἐκεῖνο ὦν, ὅπερ ἐκρέμων ἐν τοῖς ναοῖς καὶ περὶ οὗ ἐμυθολόγουν ὅτι ἐτέχθη ὑπὸ τῆς Ἀθήδας, ἀλλὰ περὶ οὗ »ἐτέρᾳ ἀξίᾳ σημειώσεως παράδοσις ἀνέφερεν ὅτι »ἔπεσεν ἐκ τῆς Σελήνης, ἥς ἡ Ἑλένη ἦν προσωποποιήσις.»

Τινὲς τῶν περὶ τὴν συγκριτικὴν μυθολογίαν ἀσχολουμένων ἠθέλησαν ν' ἀναγάγῃσι τὴν καταγωγὴν τῶν Ἀυγῶν τοῦ Πάσχα εἰς τοὺς τοιοῦτους μύθους, καὶ νὰ ἐξηγήσωσι τὴν συνήθειαν ταύτην ἐκ τῆς συμβολικῆς σημασίας τοῦ ὠοῦ ἐν τοῖς ἀρχαίοις θρησκευμασιν. Ἡ δὲ γνώμη αὕτη δὲν φαίνεται ὅλως ἀβάσιμος καὶ παρακεκινδυνευμένη εἰς τοὺς γινώσκοντας ὅτι καὶ παρὰ λαοὺς μὴ χριστιανικοὺς, ὡς παρὰ τοῖς Ἰαπώνοις, ἐπικρατεῖ ἔτι καὶ νῦν τὸ ἔθιμον τοῦ διανέμειν κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ὠὰ κεχρωματισμένα. Τοῦτα δὲ, κατὰ τοὺς ὑποστηρίζοντας τὴν γνώμην ταύτην δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπλῆ μόνον σύμπτωσις, διότι παρὰ τισι χριστιανικοῖς ἔθνεσι τὸ ἔτος μέχρι τινὸς ἤρχετο ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, ὅτε διενέμοντο καὶ τὰ κεχρωματισμένα ὠὰ.

Ὅπως δὲ ποτε ὁμῶς παραλείποντες τὰς εἰκασίας ταύτας, καὶ ἐπὶ ἀσφαλεστέρου ἐδάφους ἀναζητοῦντες τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔθιμου, εὐρίσκομεν ὅτι κυριωτάτη, ἂν οὐχὶ ἡ μόνη ἀφορμὴ αὐτοῦ ἦν ἡ κατὰ τὴν προηγουμένην τοῦ Πάσχα πολυήμερον νηστείαν ἀποχὴ ὠόν. Ἐνεκα τούτου κατὰ τὸ τέλος τῆς τεσσαρακοστῆς συνηθροίζετο μέγα πᾶν, ὅπερ κατὰ τὸ Σάββατον τῆς ἐβδομάδος τῶν παθῶν ὑπλόγουν οἱ ἱερεῖς ἀπ' ἐκκλησίας ἐν Ῥωσσίᾳ μάλιστα ἡ εὐλογία τῶν ὠόν διετηρεῖτο μέχρι ἐσχάτων, καὶ ἐν τῷ Μεγάλῳ ἀγριασματηρίῳ, οὗ ποιοῦνται χρῆσιν οἱ παρ' ἡμῖν ἱερεῖς, ὑπάρχουσιν εὐχαὶ εἰς τὸ εὐλογῆσαι ἐδέσματα κρεῶν τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Κυριακῇ τοῦ Πάσχα καὶ εἰς τὸ εὐλογῆσαι τυρὸν καὶ ὠὰ, εἰς ἀχρησίαν ὁμῶς περιελθοῦσαι. Τὰ οὕτως εὐλογοῦμενα ὠὰ διενέμοντο ὡς δῶρα τὴν ἐπιούσαν, χρωματιζόμενα εἴτε πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, οἵτινες ὡς γνωστὸν τῇ κελεύσει τοῦ Θεοῦ ἔβαφον τὰ κατώφλια τῶν θυρῶν αὐτῶν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ θυομένου ἀμνοῦ, εἴτε ὅπως εὐπροσδεκτότερα γένωνται· διότι συνηθὴ χρώματα ἦσαν οὐ μόνον τὸ ἐρυθρὸν ἀλλὰ καὶ τὸ χρυσοῦν καὶ τὸ κίτρινον καὶ τὸ ἰώδες.

Ὡς δῶρα διενέμοντο ὠὰ καὶ κατὰ τὴν πρὸ τοῦ Πάσχα τεσσαρακοστήν. Καὶ παρ' ἡμῖν μὲν δίδονται εἰς τοὺς παῖδας περιερχομένους τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν καὶ ἄδοντας δημῶδες

ἄσμα, ἀφηγούμενον τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τελεσθὲν θαῦμα καὶ περιγράφον τί εἶδε ὁ Λαζάρος εἰς τὸν κάτω κόσμον· ποῦ ἐπῆγε—ἐκ τῆς συνηθείας ταύτης ἐπήγαγε καὶ ἡ παροιμία: Ποτέ του αὐτὸ δὲν ἔδωκε, οὔτε τ' ἀγίου Λαζάρου, ἐπὶ τῶν ὑπερβαλλόντως φειδωλευόμενων ἀναφερομένη—ἐν δὲ τῇ Δύσει παραπλήσιον τι ἐπεκράτει ἔθιμον κατὰ τὸ μέσον τῆς τεσσαρακοστῆς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων, κρατοῦντες κάνιστρον καὶ φέροντες σημαίας καὶ κώδωνας περιήρχοντο ἀνὰ τὰς οἰκίας ἄδοντας, ἀφ' οὗ πρότερον ἰστάμενοι πρὸ τῆς ἐκκλησίας ἐψάλλον ὕμνους· ἐλάμβανον δὲ πρὸς ἀνταμοιβὴν τῶν εὐλαβῶν αὐτῶν ἄσμάτων ὠὰ. Τὴν συνήθειαν ταύτην περιγράφει χειρόγραφόν τι τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Δουκαγίου ἐν τῷ περισπουδάστῳ αὐτοῦ Γ.λωσσαρίῳ τῆς παρηκημακίας λατινικῆς προσθέτει δὲ τὸ χειρόγραφον ὅτι ταῦτα ἐκπαλαί ἐτελοῦντο. Αἱ τοιαῦται συνήθειαι δὲν εἶναι βεβαίως ἄσχετοι πρὸς τὴν διανομὴν τῶν ὠόν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα, ἀλλ' ὑποδεικνύουσι πόθεν προῆλθε καὶ πῶς ἀνεπτύχθη θαυμάσιον τὸ ἔθιμον τοῦτο.

Ἐν Γαλλίᾳ, ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ' καὶ ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' ἔτι, συνειθίζετο μετὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα νὰ προσφέρῃ ὁ μονάρχης ὡς δῶρον εἰς τοὺς αὐλικούς αὐτοῦ ὠὰ ἐπίχρυσα, ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο παρεσκευασμένα. Νῦν δὲ καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀλλὰ τοῦ Πάσχα πρὸς ἀλλήλους ὠὰ τεχνητὰ διαφόρου μεγέθους καὶ ποικίλων χρωμάτων, περικλειόντα πολύτιμα ἀντικείμενα. Ἀλλὰ τὴν συνήθειαν ταύτην δὲν ἐνεκολπώθημεν ἔτι ἐν Ἑλλάδι, ὑπεραρκούμενοι ἴσως εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς μεταφυτευθεῖσαν ἑτέραν ἐπίσης πολυδάπανον τῶν ἐπινομιδῶν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους.

N. Γ. Π.

ΩΜΟΠΛΑΤΟΣΚΟΠΙΑ

Ἐκ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ Πάσχα διετηρήθη ἐν τῷ ἡμετέρῳ ἡ θυσία τοῦ ἀμνοῦ, θεωρουμένη ἀπαράιτητον τῆς ἑορτῆς συμπλήρωμα. Ἀντικατέστησαν δὲ τὰς συνοδευούσας τὴν θυσίαν ταύτην ἱεροτελεστίας, ἃς ὁ νόμος τῶν Ἑβραίων ὀρίζει, παρὰ μὲν τοῖς καθολικοῖς χριστιανοῖς κατὰ τὸν μεσαίωνα εὐλογία τοῦ ἀμνοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρὸ τῆς ἀγίας τραπέζης, παρ' ἡμῖν δὲ ἀπλῆ εὐχή, δι' ἧς ὁ ἱερεὺς ἐπεκαλεῖτο ν' ἀγιάσῃ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς «ὡς ἡγίασε τὸν ἀμνὸν ὃν προσήγαγεν αὐτῷ ὁ πιστὸς Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἀμνὸν, ὃν περ Ἀβελ προσήνεγκεν αὐτῷ εἰς δλοκάρπωσιν.» Ἐνεκα τούτου ὁ ἀμνὸς τοῦ Πάσχα νομίζεται ὅτι κέντηται ἐξαιρετικὰς τινας ιδιότητας,

καὶ ὅτι ἡ ὠμοπλάτη αὐτοῦ προαγγέλλει ἀσφαλῶς τὸ μέλλον εἰς τοὺς ἐννοοῦντας τὰ ἐπὶ ταύτης μυστηριώδη σημεία. Τὴν αὐτὴν ἀρετὴν ἀποδίδει ὁ λαὸς καὶ εἰς τὸν κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἀγίου Γεωργίου θυόμενον ἀμνόν, οὗ ἡ ὠμοπλάτη περιέχει ἐπίσης ἀλαθῆτους προφητείας. Ἐν γένει δὲ παντὸς ἀρνίου ἡ ὠμοπλάτη, ὅταν δλόκληρον παρατεθῇ ὁπτόν ἐν συμποσίῳ, θεωρεῖται ὡς χρηστήριον, οὐχὶ μὲν τοσοῦτω βέβαιον καὶ σάφες ὡς αἱ ὠμοπλάται τῶν ἀμνῶν τοῦ Πάσχα καὶ τοῦ ἀγίου Γεωργίου, πάντοτε ὁμῶς μετὰ περιεργείας καὶ πίστεως ἐξεταζόμενον.

Ἡ ὠμοπλάτη, κατὰ τὸ ἀρματωλικὸν ἔθιμον, ἀνῆκε δικαιοματικῶς εἰς τὸν ἀρχηγόν, ὅστις διὰ ταύτης προσεπάθει νὰ προΐδῃ τὴν τύχην τῶν ὑπ' αὐτὸν πολεμιστῶν. Ἐν δὲ τοῖς κοινοῖς συμποσίοις ἀνήκει εἰς τὸν οἰκοδεσπότην, ὅστις πρώτιστον μέλημα αὐτοῦ θεωρεῖ νὰ ἐξετάσῃ αὐτὴν ἐπισταμένως, ὅπως ἐξαγάγῃ προγινωσκτικὰ τοῦ μέλλοντος ἰδίως μὲν τῆς οἰκογενείας του, γενικῶς δὲ δλοκλήρου τοῦ ἔθνους.

Ἡ θαθεὺς ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ λαοῦ ἐρριζωμένη πεποίθησις εἰς τὴν τοιαύτην μαντείαν, οὐχὶ σμικρὰν ἐπήρειαν ἔσχεν ἐνίοτε καὶ ἐπὶ ἱστορικῶν τινῶν γεγονότων ἔτι. Ὡς οἱ ἀρχαῖοι πρὸ πάσης σπουδαίας αὐτῶν πράξεως ἐξήταζον τῶν ἱερῶν τὰ σπλάγχνα, καὶ τὴν πορείαν αὐτῶν διεσφύμιζον κατὰ τὰς ἀποφάνσεις τῶν ἱεροσκοπῶν, ὁμοίως καὶ οἱ Ἕλληνες ὀπλαρχηγοὶ πρὸ τῶν συμπλοκῶν αὐτῶν μετὰ τοὺς ἀποσπάσματα τὴν ὠμοπλάτην συνεβουλεύοντο, καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀρυσμένη μαντεία συνηθέστατα ἐπέδρασεν ἐπὶ τῆς τύχης τῶν ὀπλων τῶν. «Πολλάκις ὠφέλησεν ἡ πρόληψις αὕτη χωρὶς ἐλπίδα, πολλάκις ἐβλάψε χωρὶς λόγον, λέγει ὁ Ἰωάννης Φιλήμων ἐν τῇ περὶ Φιλίππου ἑταιρίας συγγράμματι του. Στρατὸς ὀλίγος καὶ διακινδυνεύων ἐμψυχώθη αἰφνιδίως διὰ τῆς αἰτίας ἐξηγήσεως τῶν σημειωντικῶν καὶ ἐκέρδησε νίκην ἀβεβαίαν· καὶ ἐξ ἐναντίας στρατὸς πολυάριθμος καὶ ἔχων ὑγιεὶς τὸ ἠθικόν του, ἐδειλίασε διὰ τὴν ἀποφράδα πρόγινωσιν τῶν καὶ ἐνίκηθη, στερηθεὶς τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν τόλμην του. Ὑπὲρ ἔλαμψε ἐκ περιστάσεως αὐτόπται ὅλων τούτων. Ἐντέθεν ἡ καλὴ ἡ κακὴ ἐκβασίς μιᾶς μάχης ἐκρέματο ἀπὸ τὴν καλὴν ἢ κακὴν μάντευσιν τῆς πλάτης, καὶ μάλιστα ἂν ἤθελε τύχη γέρον ὁ τοιοῦτος μάντις. Αἱ συμπτώσεις, ἡνωμένα μετὰ τὰς κινδυνώδεις προλήψεις τῆς ἀμαθείας, ἐμελλον νὰ δώσωσι καὶ εἰς τὰ κόκκαλα τοῦ ζώου ἐπήρειαν θείαν. Ἐνθυμούμεθα ὅποιαν ἀφῆσε τῷ 1826 ἱστορικὴν ἐποχὴν εἰς τὸ Ναύπλιον μία φερομένη ἀπὸ τὸν Πανούτσον Νοταρᾶν πλάτη. Αἱ περὶ τῶν τοιούτων ἀποδοκιμασίαι τῆς θρησκείας μας δὲν ἴσχυσαν οὐδ' εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τοῦ ἐρευνητοῦ τῶν ἱερῶν γραφῶν γέροντος. Τὸ φύσει μᾶλλον ἄκακον ζῶον τῆς γῆς καθίσταται παραδόξως, καὶ ἄπνουν μὲν

λιστα, τὸ ὑποκείμενον ἀπεχθείας καὶ λύπης εἰς τὴν ζώνην τῆς τοιαύτης διαγνωστικῆς.»

Λεπτομερεῖς πληροφορίας περὶ τοῦ εἶδους τούτου τῆς μαντικῆς δὲν εἰςέρομεν, εἶναι δὲ δυσχερὲς τὸ νὰ συλλεχθῶσι τοιαῦται, διότι οἱ τὰ ἀπόρρητα αὐτῆς ἐπιστάμενοι γέροντες φεῖδονται δυστυχῶς ἐξηγήσεων, καὶ, ἀπορρίπτοντες πολλὰς ἀδράς ἀμοιβάς, ἀρνοῦνται ν' ἀποκαλύψωσι τὰ μυστήρια τῆς προπατορικῆς ἐπιστήμης. Κοινῶς γνωστὴ ὅμως εἶναι ἡ σημασία τῶν κοιλωμάτων εἰκονιζόντων μνήματα, ἥτοι θανάτους οἰκείων ἢ φίλων, στενωτέρων καὶ προσφιλεστέρων καθ' ὅσον τὰ κοιλώματα πλησιάζουσι πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὅσπου· αἱ σικαὶ πρὸς τούτοις προμηνύουσι πένθος, αἱ δὲ ἐρυθρῶσαι γραμμαὶ αἰματοχυσίας· κατ' ἀναλογίαν δὲ κρίνουσι καὶ περὶ τῶν ἄλλων σημείων· τὸ ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὅσπου τέλος ἐξαρτώμενον νεῦρον ἀπεικονίζει τὸ βαλάντιον τοῦ οἰκοδεσπότου, προαγγέλλον πλοῦτον μὲν ἐὰν τύχη χονδρὸν, πενίαν δὲ καὶ ἀθλιότητα ἰσχυρόν.

Ὡς τινες παρατήρησαν, ἡ ὁμοπλατοσκοπία εἶναι λείψανον τῆς ἱεροσκοπίας τῶν ἀρχαίων· ἀλλὰ πρὸς ταύτην σχέσιν μᾶλλον εἶχεν ἡ συνήθεια τοῦ ἐξετάζειν ἐκτὸς τῆς ὁμοπλάτης τὸ ἥπαρ, τὸν σπλῆνα, τὰ ἔγκατα τοῦ ἀνθρώπου, ἐὰν παραδεχθῶμεν ὡς ἀληθὴ τὴν περὶ ὑπάρξεως τοιαύτης συνηθείας ἐν Ἀρχαίᾳ μαρτυρίᾳ τοῦ ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐπισκεφθέντος τὴν Ἑλλάδα Γερμανοῦ Βαρθόλδου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι παρ' οὐδενὶ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων γίνεται μνεία τῆς ὁμοπλατοσκοπίας· ἀλλὰ δὲν εἶναι νομίζομεν τοῦτο ἐπαρκὲς διδόμενον, ὅπως ἀρνηθῶμεν τὴν ἀρχαιοτητα τῆς προλήψεως ταύτης· ἡ παρὰ Βυζαντινοῖς μάλιστα γινώσκis αὐτῆς ἀποδεικνύει τὸ ἐναντίον. Ὁ κατὰ τὴν ἐνδεκάτην μ. Χ. ἑκατονταετηρίδα ζήσας πολυγραφώτατος, ὡς ὑπὸ τῶν συγχρόνων του ἀπεκαλεῖτο, Μιχαὴλ ὁ Ψελλός, ἔγραψεν ἰδιαιτέραν πραγματείαν περὶ ὁμοπλατοσκοπίας, ἐν ἣ ἀκριδῆως καταφαίνεται ἡ ταυτότης τῶν παρ' ἡμῖν καὶ τοῖς ἀρχαίοις περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου δοξασίων. Ἡ περιεργότατη αὕτη πραγματεία εὐρίσκειται χειρόγραφος ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ τῆς Βιέννης βιβλιοθήκῃ, παραθετομένη δὲ ἐνταῦθα τὰ μᾶλλον ἐνδιαφέροντα μέρη αὐτῆς ἐξ ἀκριβοῦς ἀντιγράφου ὑπερ ἐκ τῆς βιβλιοθήκης ἐκείνης ἐπρομηθεύθημεν.

Τὸ χρηστήριον τῆς ὁμοπλατοσκοπίας ὁ Ψελλός ἀποκαλεῖ «βάρβαρον καὶ ἀλλόκοτον», ἔχον ὅμως «ὡς τοῖς χρωμένοις δοκεῖ, μελλόντων προαναφώνησιν.» Οἱ δὲ τῆς ὁμοπλάτης μαντεῦομενοι λαμβάνοντες ἐκ ποιήσεως πρόβλεπον ἢ ἀρνα «πρῶτον μὲν κατὰ νοῦν τιθέασιν ἢ καὶ τῇ γλώσσῃ» προφέρουσι περὶ οὗ ἂν μαθεῖν βούλιντο, εἴτα δὲ σφάζαντες τὸ ζῶον ὁπτῶσι τὴν ὁμοπλάτην καὶ ἀπογυμνοῦντες τῶν σαρκῶν «ἐντεῦθεν τὰς σημειώσεις τῆς τῶν ἐρωτημάτων ἐκδόσεως ἔ-

χουσιν.» Ἡ ἐξηγήσις δὲ τῶν σημείων τῆς ὁμοπλάτης καὶ τὰ ἐκ ταύτης μαντεύματα εἰσὶν ἀπαρallάκτως ὅμοια πρὸς τὰ νῦν παρ' ἡμῶν πιστευόμενα, ἅτινα ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω· «Ζωῆς» μὲν ὡς καὶ θανάτου κρίσιν ἐν τῇ ἐξοχῇ τῆς βάρχεως ἔχουσι· καὶ, εἰ μὲν αὕτη ἐκατέρωθεν ἐστὶ λεπτή καὶ καθαρά, ζωῆς ἐντεῦθεν λαμβάνουσι σύμβολα· εἰ δὲ συγκεχυμένη, θανάτου τεκμήρια. . . . εἰ δὲ περὶ πολέμου τις ἐρωτῶν, πρὶ μὲν ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ ὁμοπλάτου ἐρυθρὸν φανείη νεφέλιον, ἢ ἐν ἄτέρῳ μέρει γραμμὴ ἐπιμήκης καὶ μέλαινα, ἀνελε ὅτι μέγας ἐσεται πόλεμος· εἰ δὲ ἄμφω τὰ μέρη κατὰ φύσιν ἴδοις «λευκὰ, εἰρήνην μέλλουσιν χρηστηρίάζει· καὶ «καθάπαξ ἐν πάσαις ταῖς ἐρωτήσεσι τὰ μὲν ἐρυθρότερα καὶ μελάντερα καὶ συγκεχυμένα, τῆς χειρότερης συντυχίας εἰσὶ· τὰ δ' ἐναντία τούτων, τῆς κρείττονος.»

Ἡ ὁμοπλατοσκοπία ἦτο ἐν χρήσει καὶ παρὰ τοῖς Οὐννοῖς, τὰ δὲ ἄγρια στίφη τοῦ Ἀττίλα εἰς τὴν μαντείαν ταύτην προσέτρεχον ὅπως μάθωσι τὴν τύχην τῶν ὅπλων τῶν. Ἀνευρίσκομεν προσέτι αὐτὴν εἰς τὰς νομαδικὰς φυλάς τῶν Καλμούκων, καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις Γερμανοῖς καὶ τοῖς Σκώττοις. Ἡ ὑπαρξὶς τῆς αὐτῆς δοξασίας, παρὰ λαοῖς ἀνομοίοις ὅλως τὴν καταγωγὴν, τὰς παραδόσεις καὶ τὸν ἐν γένει βίον, εἶναι ὁμολογουμένως ἀρκούντως παραδόξος καὶ ἀνεξήγητος, ὅταν δὲν παραδεχθῶμεν ὅτι ὀφείλεται εἰς ἀπλὴν σύμπτωσιν.

N. Γ. Π.

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

Τὰ πορίσματα τῶν παρατηρήσεων τοῦ λαοῦ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἀτμοσφαιρας καὶ τῆς ἐπὶ τῆς γεωργίας ἐπιδράσεως αὐτῆς κατὰ τὰς διαφόρους τοῦ ἔτους ὥρας, συνοψίζονται ἐν ὀλίγαις παροιμίαις καὶ ἐν ἀπλοῖς ἐνστίχοις παραγγέλμασιν, ἅτινα σχεδὸν πάντοτε ἀποδεικνύονται ἀσφαλῆ καὶ ἀκριβέστατα, σπανιότατα μόνον στηριζόμενα ἐπὶ προλήψεων ἢ πεπλανημένων δοξασίων. Τὰ παρὰ τῷ καθ' ἡμᾶς λαῷ ἐν χρήσει τοιαῦτα εὑρηνται ἐγκατεσπαρμένα ἐν ταῖς κατὰ καιροὺς ἐκδοθείσαις διαφόροις συλλογαῖς παροιμιῶν, ὀλίγα δ' ἐξ αὐτῶν συνειλέγησαν ἰδιαιτέρως καὶ ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ πρὸ δεκαετηρείας περίπου ἐκδομένῃ Γεωργικῇ ἐφημερίδῃ καὶ ἐν τῷ περὶ Γεωργίας τμήματι τῆς κατὰ τὸ 1864 ἐκδοθείσης Στατιστικῆς τῆς Ἑλλάδος, ἐξ ὧν μετετυπώθησαν καὶ ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι Χρυσολίδι. Πληρεστάτην ὅμως τούτων συλλογὴν ἐξέδω τῷ 1873 ἐν Σλέσβιχ μετὰ γερμανικῆς μεταφράσεως καὶ τῶν ἀναγκαίων

σημειώσεων καὶ διασαφήσεων ὁ κ. Αὐγουστος Μόμμσεν ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ, ἀποτελοῦντι μέρος σπουδαιοτάτου συγγράμματος Περὶ τῶν ὠρῶν τοῦ ἔτους ἐν Ἑλλάδι· πρὸς καταρτισμὸν αὐτῆς ὁ σοφὸς ἐκδότης ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν πάσας τὰς προεκδομένας συλλογὰς παροιμιῶν καὶ οὐχὶ εὐαρίθμους ἀνεκδότους παροιμίας, ἀνακρινωθεῖσας αὐτῷ ὑπὸ διαφόρων λογίων ἐκ τινων μερῶν τῆς Ἑλλάδος. Ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης θὰ σταχυολογῶμεν ἐκάστοτε ἐν τῇ Ἑστίᾳ τὰς εἰς ἕκαστον μῆνα ἀναφερομένας παροιμίας, θεωροῦντες τὴν ἀνάγκησιν αὐτῶν ὑπὸ πολλὰς ἐπὶ φεῖς ἐνδιαφέρουσας καὶ πρακτικῶς οὐχὶ ἀνωφελεῖ, διὰ τὴν παρ' ἡμῖν ἑλλειψὶν ἐντελεστέρων καὶ ἐπιστημονικωτέρων τοιούτων παρατηρήσεων.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Ὁ Ἀπρίλης κ' ἂν χιονίσῃ
καλοκαίρι θὰ μυρίσῃ.

*

Σ τῶν ἀμαρτωλῶν τὴ χώρα
τὸ Μαγιάριλο χιονίζει.

*

Ὅλο τὸ Μάρτη φύλαγε
καὶ τὸν Ἀπρίλη ὡς τῆς δώδεκα.

ἢ ἄλλως :

Ὅλο τὸ Μάρτη φύλαγε, καὶ τ' Ἀπριλίου τῆς δέκα,
ἀκόμη καὶ τῆς δεκοχτῶ.
Πέρδικα ψόφησε 'ς τ' αὐγὸ.

Ἦτοι μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης ὁ καιρὸς εἶναι εὐμετάβλητος καὶ δυνατόν νὰ ἐπέλθῃ κακοκαιρία καὶ δριμύ ψυχρος, ἐπιφέρων τὸν θάνατον καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς πέρδικας, αἵτινες περὶ τὰ μέσα ἢ τὰ τέλη Ἀπριλίου ἐπωάζουσι. Καὶ ἡ ἐπομένη παροιμία ὀρίζει τὴν 18ῃ Ἀπριλίου ὡς τέρμα τῆς ἐποχῆς τῶν τρικυμιῶν:

Ἀπριλίου δεκοχτῶ
νᾶχης τὸ 'μάτι' σ' ἀνοιχτό.
Πέρασαν ἡ δεκοχτῶ;
ἄραξε εἰς ἐν' αὐγὸ.

Κατὰ τινὰ ὅμως ἑτέραν παροιμίαν ἡ θάλασσα εἶναι ἐπιφοβὸς εἰς τοὺς ναυτιλλομένους καὶ τὸν Μάιον ἔτι :

Τῶν ναυτῶν ἡ γυναῖκες τὸ Μαγιάριλο χηρεύουν.

ἢ :

Τὸ Μάη χηρεύουν ἡ Θεραπιάναίς.¹

*

Ἄν κάμη ὁ Μάρτης δύο νερά κ' ὁ Ἀπρίλης ἄλλο ἓνα,
τότε χαρὰ 'ς ἐκείνονε πῶχει 'ς τὴ γῆ σπαρμένα.

Καὶ ἄλλως ἐν Μυκόνῳ :

Ἄν κάμη ὁ Μάρτης δύο νερά κ' ὁ Ἀπρίλης ἄλλο ἓνα,
θὰ ἰδῇς τὰ σιτοκρίθαρα 'ς τὸν κάμπο 'ξαρπυμένα.

*

Ἄν βρέξῃ ὁ Μάρτης δύο νερά, κ' ὁ Ἀπρίλης ἄλλο ἓνα,
νὰ ἰδῇς σταφύλια 'σάν παιδιὰ καὶ πῆτταις 'σάν ἀλώνια.

1. Αἱ κατοικοῦσαι εἰς Θεραπιά τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀναγίνεται ἰσως εἰς τοὺς πλείοντας ἐν τῇ Ἑλλάδι πάντες κατὰ τὸν Μάιον.

Παροιμία μεσσηνιακῇ, ταυτόσημος ταῖς ἀνωτέρω. Ἐν Μάνῃ τὴν εὐφορίαν τῶν γεννημάτων καὶ τῶν ἄλλων προϊόντων τῆς γῆς ἐκ τῶν βροχῶν τοῦ Μαρτίου καὶ τοῦ Ἀπριλίου ἐκφράζει ἡ ἐπομένη παροιμία :

Ἄν βρέξῃ ὁ Μάρτης τρεῖς νερά κ' ὁ Ἀπρίλης ἄλλα δύο,
νὰ ἰδῇς τοῦ Μάρτη τὰ κουκκία, τ' Ἀπρίλη τὰ σιτάρια,
νὰ ἰδῇς τὸν γεροκρίθαρν πῶς στρίφτει τὸ μoustάκι.

*

Ἄν βρέξῃ ὁ Ἀπρίλης δύο νερά κ' ὁ Μάης ἄλλο ἓνα,
χαρὰ 'ς ἐκείνα τὰ σπαρτὰ 'πὸναι 'ς τὴ γῆ σπαρμένα.

Ἀνάλογος ταῖς προηγουμέναις, λεγομένη καὶ ἄλλως :

Ἄν κάμη ὁ Ἀπρίλης δύο νερά κ' ὁ Μάης ἄλλο ἓνα,
χαρὰ 'ς ἐκείνο τὸ ζευγὰ πούχει πολλά σπαρμένα.

ἢ :

Ἄν βρέξῃ ὁ Ἀπρίλης δύο νερά κ' ὁ Μάης μιὰ καὶ φῖναι,
ἀξίζει τὸ 'λαφὸπούλο μ' ὅλη τὴν ἐλαφίνα.

Κατὰ τὸν Σαμουὴλ Jonhson, τὰ $\frac{2}{10}$ τῶν Ἀγγλων ποιητῶν ἐτελεύτησαν ἐν πενίᾳ. Ὁ μεγαλοφυὴς Μίλτων, πεπηρωμένος τὰς ὀφείας, ἤναγκάζετο νὰ ὑπαγορεύῃ εἰς τὰς θυγατέρας του τὴν ἐξαισίαν αὐτοῦ ποίησιν, τὴν ὁποίαν δὲν ἐδυνήθη νὰ πωλήσῃ πλέον τῶν εἴκοσι λιρῶν!

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

20.—Διατί ἀγγεῖον πήλινον ἢ μεταλλικόν, κενὸν τι θέμενον ἐπὶ τοῦ πυρὸς θραύεται ἢ καταστρέφεται, ἐνῷ πλήρες ὕδατος μένει ἀνέπαφον;

Διότι εἰς τὸ πλήρες ὕδατος ἀγγεῖον, τὸ θερμαντικόν, διερχόμενον διὰ τῶν παρειῶν ἀπορροφᾶται ἀδιακόπως ἀπὸ τοῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον θερμαίνεται καὶ ἐξατμίζεται. Ἐνεκὰ τούτου δυνάμεθα νὰ θράσωμεν ὕδωρ ἐντὸς ἀγγείου, ἐκ χάρτου κατασκευασθέντος, εἰς τὴν φλόγα λαμπάδος, χωρὶς ὁ χάρτης νὰ καῇ.

21.—Διατί καλύπτοντες τὸ πῦρ με τέφραν δυνάμεθα νὰ τὸ διατηρήσωμεν ἐπὶ πολλὰς ἔτι ὥρας;

Διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ τέφρα ἀφήνει πολὺ δυσκόλως τὴν θερμότητα νὰ ἐξέλθῃ, διὰ τοῦτο καλεῖται καὶ κακὸς ἀγωγὸς τοῦ θερμῶντικου· ἀφ' ἑτέρου ἐμποδίζει τὴν ἄμεσον ἐπαφὴν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ὅστις διὰ τοῦ ὀξυγόνου του συντελεῖ εἰς τὴν καύσιν, ἥτις γίνεται πολὺ βραδέως· ὅταν τὸ πῦρ ᾖ καλυμμένον.

Πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἔπρεπέ τις νὰ πληρώσῃ 161 δραχμὴν διὰ νὰ λειάνῃ καὶ νὰ ρίνισῃ σιδηρᾶς ἐπιφανείας.

Σήμερον ἡ αὐτὴ ἐργασία γίνεται διὰ τῆς μηχανῆς ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς καὶ 12 λεπτῶν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Ο κόσμος εἶνε χορὸς προσωπιδοφόρων, ὅπου ἕκαστος προσπαθεῖ νὰ μὴ γνωρισθῇ. Ἐφ' ὅσον χωρατεύουσιν ὑπὸ τὰ προσωπεῖα, ὁ εἰς εὐρίσκει τὸν ἄλλον νοστιμώτατον. Ὅταν ὅμως τὰ προσωπεῖα πέσουν, ὁ εἰς ἐντρέπεται ἀναγνωρίζων τὸν ἄλλον. (Mery.)

* * * Ἀγάπα τὸ ἐπάγγελμά σου, τὸ ἐμπιστευθέν σοι δημόσιον λειτούργημα, καὶ ἀνάδειξον αὐτὰ σεβαστὰ διὰ τῶν γνώσεών σου, διὰ τῆς δραστηριότητός σου, διὰ τῶν ἀρετῶν σου· εἰς σὲ ἀνήκει νὰ τιμῇς αὐτὰ, καὶ οὐχὶ εἰς αὐτὰ νὰ σὲ τιμῇσιν. (Zschokke.)

* * * Ἡ εὐφυΐα μορφοῦται ἐν τῇ ἐρημίᾳ, ἐν τῇ κοινωσίᾳ ὁ χαρακτήρ. (Göthe.)

* * * Εὐκολώτερον εἶνε νὰ κρατήσῃ τις ἄνθρωπον πεπυρωμένον ἐπὶ τῆς γλώσσης, ἢ λόγον μυστικόν. (Σωκράτης.)

* * * Τὸ πνεῦμα καὶ ἡ εὐφυΐα εἶνε συνώνυμα τῆς μωρίας· ὁσάκις δὲν κυβερνοῦνται ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Συντομίαι ἀφαιρέσεως.

Ὅταν πρόκειται ν' ἀφαιρέσωμεν λ. χ. ὃ ἀπὸ τὸ 8, δὲν λέγομεν ὃ ἀπὸ 8 μένου 3, ἀλλ' ἀφοῦ γράψωμεν κατὰ τάξιν τοὺς ἀριθμοὺς λέγομεν ὃ καὶ 3 (τὸ γραφόμενον ὑπόλοιπον) ἵσον 8, γράφοντες τὸ 3 ἐνῶ τὸ προφερόμεν ὥστε γνωρίζομεν ἐνταυτῷ τὸ ὑπόλοιπον καὶ τὴν ὀρθότητα τῆς πράξεως.

Προκειμένου ν' ἀφαιρεθῶσι 497827 ἀπὸ 678739, ἀφοῦ γράψωμεν τοὺς ἀριθμοὺς κατὰ τάξιν οὕτω

678739

497827

180912

ἐκτελοῦντες τὴν ἀφαίρεσιν δὲν λέγομεν 7 ἀπὸ 9 μένει 2 καὶ 2 ἀπὸ 3 μένει 1, ἀλλὰ λέγομεν 7 καὶ 2 (τὸ γραφόμενον ὑπόλοιπον) 9, ἔπειτα 2 καὶ 1 (τὸ γραφόμενον) 3, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὅταν δὲ δὲν μένη ὑπόλοιπον, δηλ. δὲν ἀπαιτεῖται ποσὸν τι διὰ νὰ εὕρωμεν τὸν ἀφαιρούμενον, τότε, ὥς γνωστὸν, γράφομεν μηδέν. Εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα λέγομεν 7 καὶ 1 τὸ κρατούμενον (ἀπὸ τὴν στήλην τῶν ἑκατοντάδων) 8. Μηδενὸς δ' ἀπαιτουμένου μέχρι τοῦ 8, γράφομεν 0 καὶ μεταβαίνομεν εἰς τὴν ἀκόλουθον στήλην, κτλ.

Κυρίως δὲ συντομία γίνεται ὅταν πολλοὶ ἀριθμοὶ πρόκειται ν' ἀφαιρεθῶσιν ἀπὸ ἄλλον, ὑπερβαίνοντα βεβαίως τὸ ἄθροισμα αὐτῶν· τότε δὲν

ἀφαιροῦμεν ἕνα ἕκαστον διαδοχικῶς, κάμνοντες, ὥς οἱ πρωτόπειροι, τόσας ἀφαιρέσεις ὅσοι εἶνε οἱ δοθέντες ἀριθμοὶ, οὐδὲ ἀθροίζομεν ὅλους τοὺς ἀφαιρέτας ἰδιαιτέρως ἀφαιροῦντες ἔπειτα τὸ ἄθροισμα αὐτῶν ἀπὸ τὸν μεγαλύτερον, ὥς οἱ ἀγύμναστοι λογίσται· ἀλλὰ γράψαντες κατὰ στήλην ὅλους τοὺς ἀφαιρέτας ὑποκάτω τοῦ ἀφαιρουμένου, δηλαδή τοῦ μεγαλειτέρου, ἀφαιροῦμεν αὐτοὺς διὰ μιᾶς (κατὰ τὸν ῥηθέντα σύντομον τρόπον), κάμνοντες ταυτοχρόνως τὴν πρόσθεσιν καὶ ἀφαιρέσιν αὐτῶν, καὶ γράφοντες ἐνταυτῷ τὸ ὑπόλοιπον.

Οὕτω, θέλοντες ν' ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν 67478 ἑπτὰ διαφόρους ἀριθμοὺς, καταγράφομεν αὐτοὺς ὑποκάτω τοῦ ἀφαιρουμένου ὥς ἐξῆς·

ἀφαιρούμενος 67478

3678

7579

4698

ἀφαιρέται 6489

2374

6779

5239

ὑπόλοιπον 30642

Ἴδου δὲ πῶς ἐκτελεῖται ἡ πράξις αὕτη· «προσθέσαντες τὰς μονάδας ὅλων τῶν ἀφαιρετῶν ἀφαιροῦμεν τὸ ἄθροισμα ἀπὸ ἀριθμὸν μεγαλειτέρον πάντοτε τοῦ ἄθροισματος τούτου, γράφοντες τὸ ὑπόλοιπον καὶ κρατοῦντες τὰς δεκάδας διὰ νὰ τὰς προσθέσωμεν εἰς τὴν ἐπομένην στήλην τῶν δεκάδων καὶ καθεξῆς.»

Οὕτως εἰς τὸ προκείμενον παράδειγμα, προσθέσαντες τὰς μονάδας ὅλων τῶν ἀφαιρετῶν καὶ εὐρόντες τὸ ἄθροισμα 56, δὲν δυνάμεθα βεβαίως ν' ἀφαιρέσωμεν τοῦτο ἀπὸ τὰς μονάδας τοῦ ἀφαιρουμένου, δηλ. ἀπὸ τὸν 8, ἀλλὰ θεωροῦμεν τὸ 8 αὐξανόμενον μέχρι τοῦ 58, δηλαδή πρέπει νὰ λέγωμεν πάντοτε μεγαλύτερον τοῦ ἀφαιρέτου ἀριθμὸν. Οὕτως ἔχομεν τὸν ἀφαιρέτην 56 καὶ 2 (τὸ γραφόμενον ὑπόλοιπον) = 58 (κατὰ τὸν σύντομον τρόπον τῆς ἀφαιρέσεως), κρατοῦντες δὲ ὃ (διότι εἶπομεν 58) μεταβαίνομεν εἰς τὴν στήλην τῶν δεκάδων, ὅπου εὐρόντες τὸ ἄθροισμα τῶν ἀφαιρετῶν λέγομεν 53 καὶ 4 (τὸ γραφόμενον) 57. Ἐπίσης εἰς τὴν στήλην τῶν ἑκατοντάδων λέγομεν 38 καὶ 6 (τὸ γραφόμενον) 44. Εἰς δὲ τὴν στήλην τῶν χιλιάδων εὐρόντες τὸ ἄθροισμα λέγομεν 37 = 37, γράφομεν 0 καὶ κρατοῦμεν 3, καὶ οὕτω καθεξῆς. Διὰ τῆς συντόμου δὲ ἐργασίας ταύτης ἐκτελοῦνται ταυτοχρόνως τρεῖς ἀριθμητικαὶ πράξεις· πρόσθεσις, ἀφαιρέσις, καὶ ἡ δοκιμὴ αὐτῶν.